

De vaandrig : tooneelspel ...

<https://hdl.handle.net/1874/370714>

**BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT**

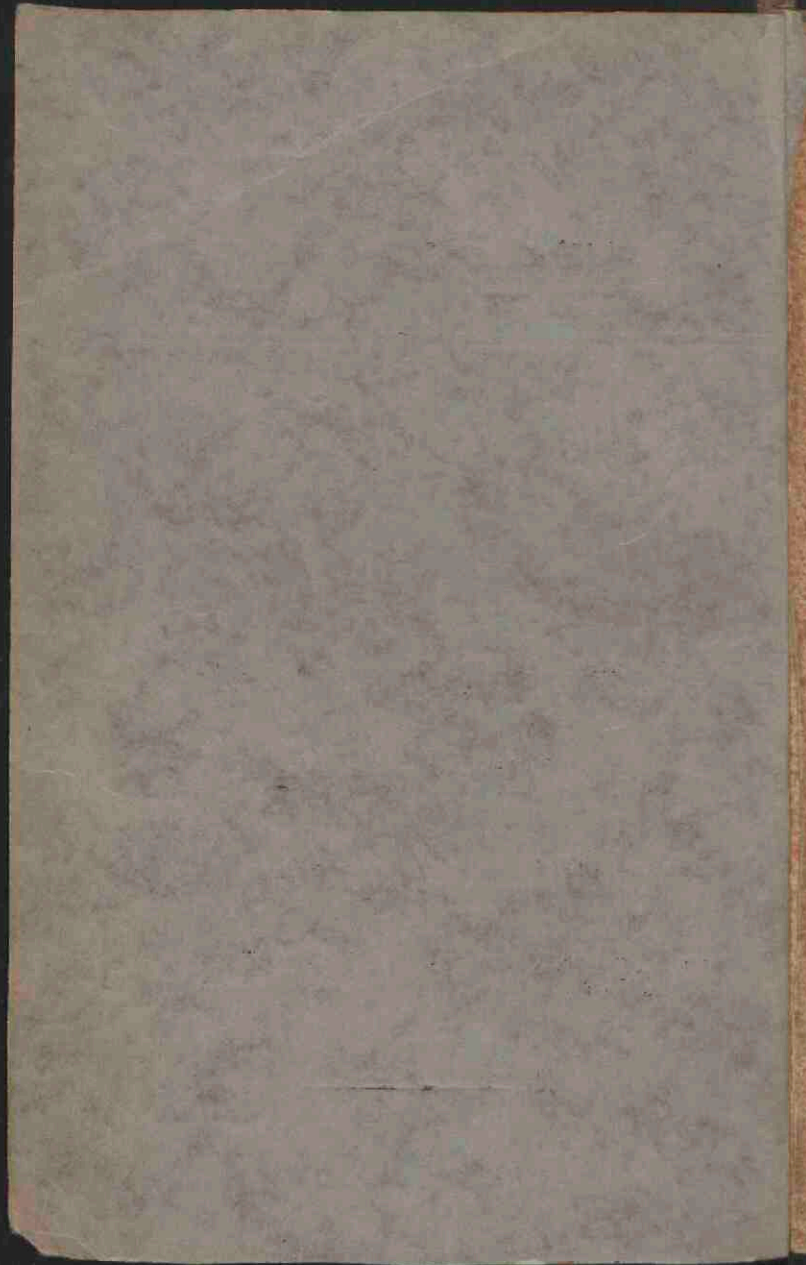
1929

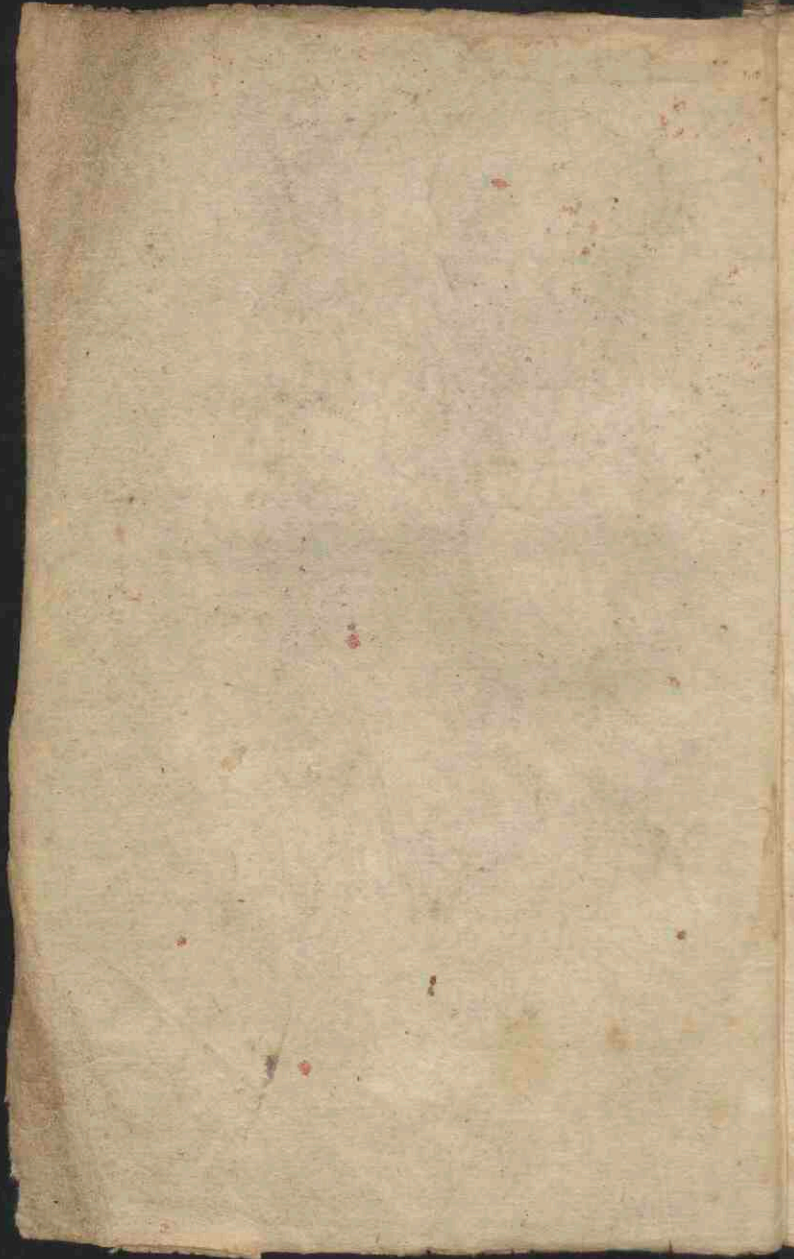

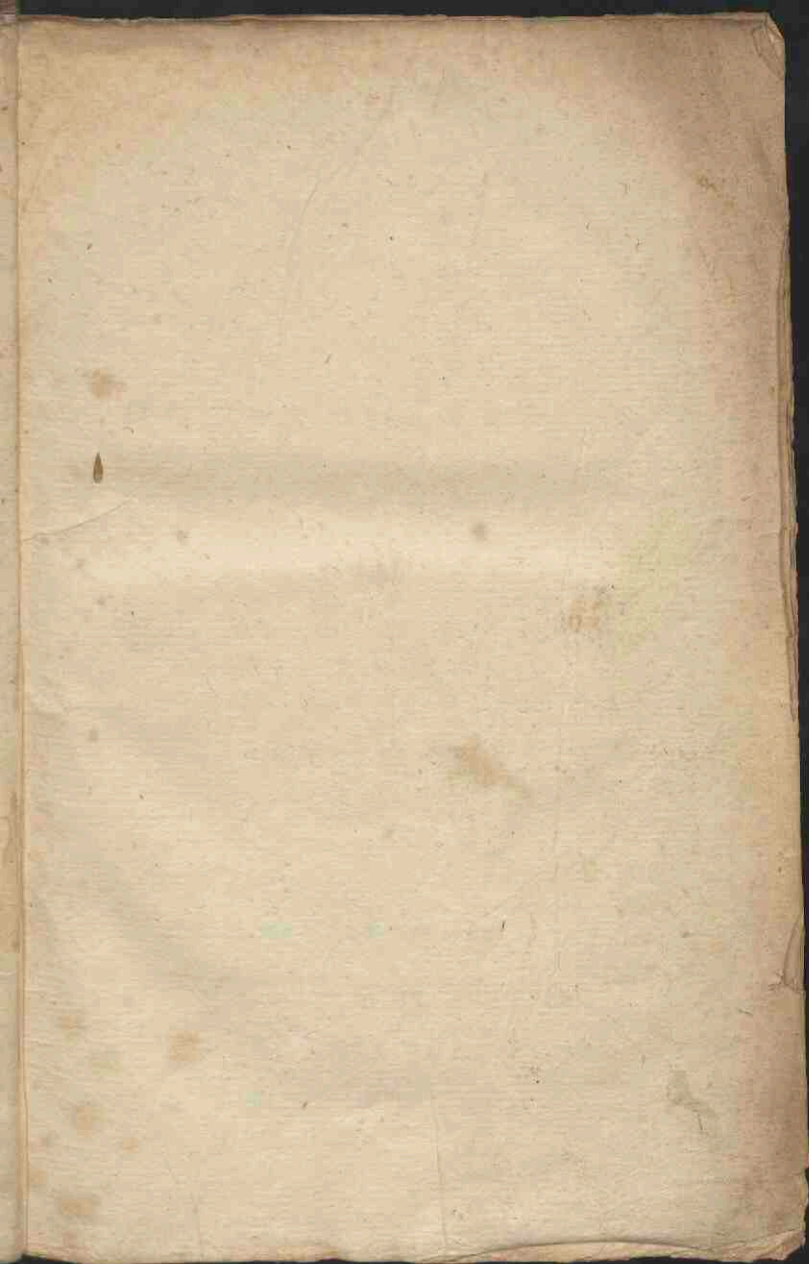
**Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL**

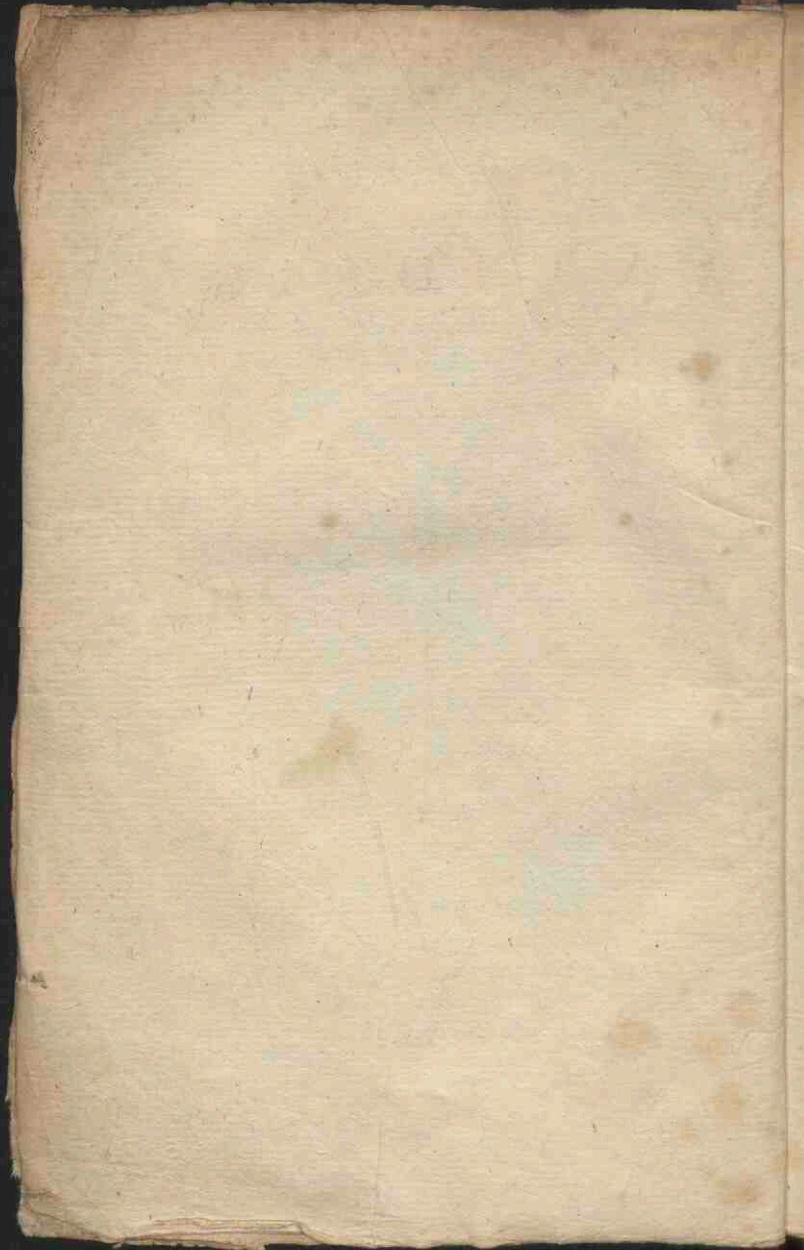
No. 677

Dr J. le Winkel
N° 922

De Winkel
697

D E

V A A N D R I G.

T O O N E E L S P E L.

I N D R I E B E D R Y V E N.

T E A M S T E R D A M , B Y
D E E R V E N P . M E I J E R E N G . W A R N A R S ,

M D C C X C V .

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

W A L K E R I E

THE HISTORY OF

THE BROTHERHOOD

BY THE AUTHOR OF

THE HISTORY OF THE BROTHERHOOD

IN SCOTLAND

LONDON: RICHARD CLAY AND COMPANY, LTD. 1900.

VERTOONSEL

DE VAANDRIG.
TOONEELSPEL.
IN DRIE BEDRYVEN.

VERTOONERS.

De Baron van CRONECH.

SOPHIE, zyne Dochter.

WILLEM VIZAR, Vaandrig.

De Overfte, ALTING.

Doctor MANSBERG.

JUFFROUW DALEM; Gouvernante van Sophie.

JACOB, Lyfknecht van den Baron.

D E V A A N D R I G.

T O O N E E L S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

(De Kamer van den Baron, waar alles zeer verward uitziet.)

E E R S T E T O O N E E L.

DE BARON, JACOB.

JACOB, (*na den Baron zyn kleed aangeholpen, en daar over nog een streek of twee met den Schuier gehaald, te hebben, krygt den Hoed.*)

Daar is een vlak op uwen Hoed, Mynheer.

DE BARON, (*ziet naar de Pendule.*)

Half negen! — Terstond het Rydtuig.

JACOB, (*den Hoed weder ophangende.*)

Ik zal het oogenbliklyk bezorgen.

TWEEDE TOONEEL.

DE BARON, alleen.

(Hy sluit de Bureau toe; krygt zyn Hoed en Stok, gaat naar de Kamerdeur, maakt die open, houdt haar een oogenblik, peinzende, in de hand; sluit haar weder toe, en zegt in 't voortgaan.) Ja het moet een losse knaap zyn! Hy heeft ongetwyffeld een heimelyken minnehandel! — O onbedachte Jongeling! (Hy bergt Hoed en Stok; Trekt zyn Japon aan, en opent zyn Bureau.) Ongelukkige Carolina! —

DERDE TOONEEL.

DE BARON, JUFFROUW DALEM.

JUFFROUW DALEM.

Het Rydtuig wordt ingespannen, Mynheer.

DE BARON.

Het Rydtuig? Voor wien? Waar toe?

JUFFROUW DALEM.

Mynheer? — Gy hebt immers aan Jacob belast, *terstond* te laten inspannen. — Hy heeft my, terwyl hy zyn Rok ging aantrekken, en *passant* verzocht u te melden dat het straks gereed zou zyn, om dat gy haast scheent te hebben. — Ook zeide gy ons, onder het ontbyt, voornemens te zyn om den Generaal te gaan spreken.

DE BARON.

Dat is waar, om te vernemen, of hy my eenige opheldering wegens den Vaandrig konde geven?

JUFFROU DALEM.

En zal Mynheer dat voornemen nu gaan uitvoeren?

DE BARON.

Neen Juffrouw Dalem; Ik ben veranderd; Ik vind het niet noodig; — De Vaandrig is toch een slechte Knaap; Dat stel ik vast; Hy heeft ongetwyfeld eene ongeoorlofde Minnary!

JUFFROU DALEM.

My dunkt, Heer Baron, dat dit besluit wat hard, en, mag ik het zeggen, wat al te schielyk, is. Het gedrag van onzen Vaandrig komt My even vreemd voor als U; Maar kunnen 'er, buiten schuldige bedoelingen, niet veele oorzaken zyn, die deze raadzelachtige handelwyze te weeg brengen? — Hy is in alle andere opzichten een achtenswaardig en beminlyk Jongman.

DE BARON.

Ach wat praat gy van achtenswaardig en beminlyk? Ik had gehoopt een Vriend, een waar Vriend, aan hem te winnen, die my op mynen naaren levensweg ondersteunen, en aan 't einde van denzelve de oogen sluiten, mocht. — My dacht, ik bespeurde

in hem zo veele tederhartigheid met zo veele wysheid en braafheid gepaard; — Maar ach! Al wederom verloren! Nu heb ik niemand. . .

JUFFROUW DALEM.

Al weder de oude zwaarmoedige luimen, Mynheer? Hebt gy niet uwe Sophie?

DE BARON.

Sophie zal het zelfde lot als Karolina hebben; Zy zal ook door een Schurk. . . God is rechtvaardig; — Ach ongelukkige Karolina! — Ik moet schryven.

JUFFROUW DALEM, (*flit.*)

„Konde ik toch eens uitvinden, wie die Karolina is, die hem steeds zo ontrust! Ik moet zyne gedachten zien af te wenden.” Weet gy, Mynheer, dat 'er heden morgen vroeg, niet verre van ons Huis, zo een ongeluk gebeurd is?

DE BARON.

Een ongeluk! Wat dan?

JUFFROUW DALEM.

Een onvoorzichtig Koetsier heeft een Kind overreden.

DE BARON, (*verschrikt.*)

Overreden! Is het Kind dood?

JUF-

JUFFROUW DALEM.

Het is nog niet dood; Men heeft zelfs hoop, dat het 'er nog van op zal komen; Maar het zal veel tyds en groote onkosten vereischen. Het is een Kind van onze Mie de Schoonmaakster. Zo Mynheer konde goed vinden haar eene kleinigheid toe te schikken, het zoude haar wonder wél komen.

DE BARON.

Dat is de oude Zang! — 'T is of men eene famenzweering heeft gemaakt om alles van my te willen hebben.

JUFFROUW DALEM.

Och Mynheer, daar is gebrek aan alles.

DE BARON.

Ik geloof dat heel wél; Maar (*spytig*) bezorg my eerst vergoeding voor 't geen men my onder valsche voorwendzels, en met bedrog, heeft afgetroond, dan kan ik geven; Maar nu....

JUFFROUW DALEM, (*fil.*)

„Onbegrypelyk, dat een Man, voormaals zo „goedaartig, nu zo hardvochtig kan zyn! 't Is een „zonderling Karakter!” Mynheer, gy moest van de morgen uw hoofd niet met schryven vermoeijen.

DE BARON, (*die onderwyl een Boek gekregen heeft, schryft daar in, prevelende.*)

„Het Kind van Mie de Schoonmaakster overre-
den.” —

VIERDE TOONEEL.

DE BARON, JUFFROUW DALEM, SOPHIE.

SOPHIE, (*stil tot Juffrouw Dalem.*)

Hoe vaart Papa van daag?

JUFFROUW DALEM.

Dat is maar tamelyk. — Zeer zwaarmoedig.

SOPHIE.

Goeden morgen Papa.

DE BARON.

Goede morgen Sophie. Hadt gy iets te zeggen?

SOPHIE.

Ik kom vernemen, Papa, hoe gy dezen nacht geslapen hebt, en hoe gy u thans bevindt?

DE BARON.

Ach! plaag my met geene vriendelykheden! — Ik verdien die niet! — Van geen mensch ter Wereld.

SOPHIE.

Ach Papa! Konde ik met myn leven u van die zwaarmoedigheid verlossen! Ik zoude. . . .

DE BARON.

Zwyg, Meisje.

S O P H I E.

Ik kan, ik mag, niet zwygen; — Ik ben door een zekere Weduwe Walner, die beneden op antwoord wacht, belast met eene boodfchap, die ik verplicht ben aan u over te brengen.

D E B A R O N, (*verwonderd.*)

Walner? (*toornig*) Wat is dat? Wat wil zy hebben?

S O P H I E.

Zy badt my met traanen in de oogen u te vragen, waar door zy het ongeluk gehad heeft van uwe maandelyksche ondersteuning te moeten derven.

D E B A R O N.

Waar praat gy van? Wie heeft haar maandelyksche ondersteuning gegeven? Heb ik dat gedaan?

S O P H I E.

Zo heeft zy my gezegd.

D E B A R O N.

Het is een Snapster, die u door haare verdichtzelen tot eene verkeerde barmhartigheid heeft zoeken te belezen: Gy weet wel, dat ik my met geene Maandelyksche, of Weekelyksche, of eenige, ondersteuning bemoei. Doe haar terstond vertrekken. . . .

S O P H I E, (*zuchtende.*)

o Myn God! (*Zy vertrekt.*)

DE BARON.

Sophie! Sophie! (*Zy komt te rug.*) Lang my uwe Geldbeurs! — Gy moet haar niets geven! —

SOPHIE,

Daar is myn Beurs, Papa.

DE BARON.

Is dat uwe geheele Schat, Meisje?

SOPHIE,

Ja.

DE BARON.

Dan is 't wel. Nu kunt gy vertrekken. (*Zy gaat schreiende weg.*)

VYFDE TOONEEL.

DE BARON, JUFFROU DALEM.

DE BARON, (*schryft in een Boek, prevelende.*)

„De Weduwe Walner,” (*luid*) 't is zonderling van den Doctor!

JUFFROU DALEM, (*stil.*)

„Gevoel van eigen leet, zou men zeggen, dat de Man medelydig moest maaken.”

DE BARON, (*zig schielyk omkeerende.*)

Zyt gy daar? Ik meende dat ik alleen was.

JUF.

JUFFROU DALEM.

Ik wilde u niet alleen laten, Mynheer; Maar be-
veelt gy dat ik vertrek. . . . .

DE BARON.

Ja! — Neen wacht eens. (*Hy staat fchielyk
op.*) Bemint Sophie den Vaandrig.

JUFFROU DALEM.

Hoe kan ik dat beantwoorden? Mynheer de Baron?

DE BARON.

Waarom niet zo gy wilt? — Of hebt gy ook
al tegen my faamgeſpannen? — Bemint zy hem?
vraag ik.

JUFFROU DALEM.

Ik heb daar niets van gemerkt.

DE BARON, (*na een oogenblik peinzens.*)

Waar of de Vaandrig toch ſteeken mag?

JUFFROU DALEM.

Dat weet de Hemel! — Maar, zo Mynheer het
goedvondt, zoude men in der ſtilte iemand kunnen
afzenden om hem onverwacht te verrafen.

DE BARON.

En hem dus zyn geheim te ontſtelen, dat hy recht
heeft te bewaaren! — Zoudt gy, in een gelyk
geval, zo wenſchen behandeld te worden, Juffrouw
Da-

Dalem? — Ik had betere gedachten van u, Juffrouw! Maar 't is ook zo als de rest. — Nauwelyks geef ik myne onschuldige nieuwsgierigheid te kennen, of gy komt aanstonds met slijkfche streeken voor den dag, om de uwe, die niet zo onschuldig is, te voldoen.

JUFFROUW DALEM.

Het is niet ter voldoening van myne nieuwsgierigheid; Maar gy zoudt misfchien, door eene tydige ontdekking, den Jongman behouden kunnen: — Zyn geluk hangt 'er mogelyk van af.

DE BARON, *(fil.)*

„Ja konde ik zyn geluk bevorderen!” *(heftig)*
Maar wat raakt my zyn geluk? Wat heb ik met hem te doen?

ZESDE TOONEEL.

DE BARON, JUFFROUW DALEM, DE DOCTOR.

DE DOCTOR, *(een Karaf met water en eene Lepel in de hand hebbende zet het een en ander op Tafel neder.)*

Goeden morgen, Heer Baron!

DE BARON, *(gemelyk.)*

Dien geef ik u niet Doctor! *(tot Juffrouw Dalem)*
Ik wenschte met den Doctor alleen te zyn,

Z E.

ZEVENDE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR.

DE BARON.

Gy zyt ook al gelyk als de rest, Doctor; Men kan op u net even weinig als op anderen staat maaken.

DE DOCTOR, (*een klein Flesje uit zyn zak haalende.*)

Ik heb nu de Droppeltjes gereed gekregen, daar ik u gisteren van sprak; Vóór alles verzoek ik, dat gy daar eens van wilt innemen, ik twyffel niet, of zy zullen u veel goed doen.

DE BARON.

Geene Droppeltjes van U, Doctor! De eenigé mensch daar ik nog goede gedachten van had! (*stilt*)
„Maar ik heb dit alles verdiend. — Ik heb ver-
„diend geene goede menschen te vinden.”

DE DOCTOR, (*zeer bedaard.*)

Verkiest gy niet in te nemen, Heer Baron?

DE BARON.

Neem het zelf in, op dat gy beter bloed, en getrouwer hart, bekomen moogt.

DE DOCTOR, (*steeds koel en bedaard.*)

Heer Baron!

DE

DE BARON.

Ik heb den Henker van uw innemen,

DE DOCTOR.

Dan ben ik uwe gehoorzaame Dienaar. Uw vertrouwen verloren hebbende, kan ik u noch als Vriend, noch als Geneesheer, van eenigen dienst meer zyn.

DE BARON.

Waarom doet gy uw best niet om dat vertrouwen weér te winnen? — Kom dan in Gods naam met uwe Droppeltjes; Ik zal uwe Medicynen nog eens beproeven.

DE DOCTOR, *(eenige druppen uit zyn Flesje in een Lepel met water latende lopen, geeft die aan den Baron, en voelt hem de pols.*

Men heeft u weér te lang alleen gelaten! —
Het stormt weder.

DE BARON.

Konde ik maar alle slecht-denkende menschen uit de Wereld stormen!

DE DOCTOR.

(Het overblyvende gezelschap zoude, vrees ik, wat heel klein zyn. — Gelaten Heer Baron! — Zeg my eens, zonder u te verhitten, waarom gy heden op my vertoorn waart?

DE

DE BARON.

Vertoornd *waart?* Ik ben nog op u vertoornd;
Omdat gy my een kwaade poets gespeeld hebt.

DE DOCTOR.

Nu bedaard! — Welk eene poets?

DE BARON.

Waarom hebt gy de Weduwe Walter my doen
kennen?

DE DOCTOR.

Omdat gy my, by het eerste geschenk, dat ik haar
bragt, nog niet belast hadt te zwygen.

DE BARON, (*zig bedenkende.*)

Dat kan waar zyn. — Maar waarom hebt gy
haar haar Maandgeld nog niet bezorgd?

DE DOCTOR.

Omdat ik het van u nog niet bekomen heb.

DE BARON.

Dat is onmogelyk, dat is onwaar; — Eene uit-
vinding om uw verzuim te verbloemen! — Dat zal
ik onthouden.

DE DOCTOR.

Geduld, geduld, Baron! Gy weet, dat gy alle
de weldaadigheden, welken gy my voor uwe Clie-
ren geeft, in uw Boek aanschryft. — Zie nu uw
Boek maar na,

DE

DE BARON.

Daar staat het in! — Duidelyk en klaar.

DE DOCTOR.

Bedaard! Ik bid u, slaa het op!

DE BARON, (*slaat zyn Boek op; staat een oogenblik verbaasd, en vat den Doctor by de hand.*)

Verschooning, myn Vriend! — Maar neen! Geen verschooning; Waarom hebt gy my het geld niet liever verschoten, dan de arme Vrouw ongerustheid en verlegenheid, door het wachten, te veroorzaaken?

DE DOCTOR.

Een gebrek van myn Geheugen, niet van myn Wil! — Maar waarom heeft de Vrouw zig niet vroeger tot My vervoegd?

DE BARON.

Zy heeft misfchien gedacht. . . . Dog dat zy zo 't wil; Daar is het geld; maar beveil haar boven alles de striktste geheimhouding! — En nu, Doctor, is 'er nog een ander liefdewerk te bezorgen. Het Kind van onze Schoonmaakster is overreden, en zal de Moeder veele onkosten veroorzaaken; Breng haar deze tien Dukaten.

DE DOCTOR.

Schryf het aan, zo 't u belieft, Baron.

DE BARON, (*in een Boek fchryvende.*)

Maar om Gods wil flilzwygen, Doctor! Een diep flilzwygen. — Ik begeer geen dank van menfchen; Ik tref toch geene menfchen aan, die waarlyk goed zyn. — Trouwens ik ben nog de ergfte van allen. — Ik moet ten minften doen wat ik kan, om de Goddelyke Barmhartigheid voor my te verwerven; — Die zal hen, en my, hoop ik, eindelyk tot goede menfchen maaken. — Ach mocht de Goedertierene God zig Myns ontfermen! — Maar nogmaals zwygen, Doctor! Want zo men wist, dat ik weldaadig poog te zyn, zoude ik van alle kanten beftormd worden; Ik zou geene voorwerpen naar myn zin voor myne liefdegaven kunnen kiezen; En men zoude my weder naakt uitkleeden, zo als men reeds tweemaal gedaan heeft.

DE DOCTOR, (*op en neder wandelende.*)

De menfchen zyn niet anders; Zy begeeren altyd meer, naarmate zy kans zien om meer te krygen; En gy zyt zwak. — Het blyve door myne handen gaan.

DE BARON.

Den — den — den hoeveelften fchryven wy?

DE DOCTOR, (*feeds wandelende.*)

Den 28ften Augustus. — Is 't nu in orde, Heer Baron? — Zeg my nu eens, hoe hebt gy van de nacht geflapen? Ik vermoede zeer onrustig. Gy hebt volftrekt beweging noodig. — Beweging en verftrooijing van gedachten, dat zyn uwe bes-

te Medicynen. ——— (De Baron schryft voort)
 Wat schryft gy toch zo lang? (Hy gluurt in 't Boek,
 en leest.) „Kom te voorschyn, dierbaare Karolina!
 „En vergeef...” Heer Baron! Nu is het geheel
 van den weg!

DE BARON.

Wat is 'er dan?

DE DOCTOR.

Wilt gy uw Journal tot een Copyboek, of liever
 tot een Concept-boek, van Brieven maaken?

DE BARON, (ziet heen en weder,
 en staat het Boek toe.)

Ach! Ik ongelukkige! Maar ik verdien het. (Hy
 staat verwilderd op.)

DE DOCTOR.

Kom, wy moeten een Tourtje ryden; Gy hebt het
 noodig.

DE BARON.

Maar ben ik wel zo schuldig? ——— Helaas!
 Waarom lyde ik dag en nacht? Waarom komt geen
 sluimer in myne oogen? Waarom drukt my het Heelal
 op 't hart? Waarom ben ik ziek, en vind ik alles
 zwart in de Wereld? ——— Omdat ik een Mensch
 was, en ééne Drift involgde, die ik my zelven niet
 gegeven had.

DE DOCTOR.

Lieve Baron! Het zy verre van my uw geheim te
 wil-

willen uitvorschen; Maar dewyl uwe droefgeestigheid
dagelyks toeneemt. . . .

DE BARON.

Neen Doctor! Myn Geheim zal met my sterven.

— Ik was een Booswicht, en lyde daar voor.

DE DOCTOR.

Gy verzwaart, denk ik, uwe schuld, en de raad
en troost van een Vriend konde mogelyk. . . .

DE BARON.

Raad! Troost! — Bezorg my een braaf Man
voor myn Meisje! — Dat zy uwe Raad! —
Voor geen anderen Raad of Troost ben ik vatbaar.

DE DOCTOR.

Ik meende eene byzondere genegenheid voor den
Vaandrig by u te bespeuren. —

DE BARON.

Die had ik ook; Maar zal ik het Meisje aan een
Man overgeven, van wiens Karakter geene leevende
ziel eenig begrip kan maaken? —

DE DOCTOR.

Ik kan zelf niet begrypen . . . .

DE BARON.

Hy heeft een verboden, heimelyken, Liefdehandel;
Dat is de geheele zaak; Van daar zyne schulden; Van
daar zyne verborgene gangen, en geduurige afwezen-

heid! — Myn God, wat was ik in myn schik,
toen ik het Mensch eerst kennen leerde!

DE DOCTOR.

Neem dan de aanzoeken van den Overste Alting aan.

DE BARON.

De Overste Alting? Dien eeuwigen Vrager? God
bewaare my!

DE DOCTOR.

Hy is, met dat al, een verstandig en braaf Man.

DE BARON.

Hy is, met dat al, onverdraaglyk! De Man vraagt
in een half uur meer dan men hem in een heelen dag
kan beantwoorden; Ik zou daarom alle verkeering
met hem al overlang afgesneden hebben, indien hy
niet zo braaf ware.

DE DOCTOR.

Zyn gebrek moet men hem afleeren.

DE BARON.

Onmogelyk! — Ook is hy te ryk.

DE DOCTOR.

Hoe! Te ryk? — Dat is een zonderling gebrek.

ACHTSTE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR, JUFFROUW DALEM.

JUFFROUW DALEM.

De Overste Alting verzoekt u te mogen opwachten.

DE BARON.

Tegenwoordig niet! — Ik heb geen lust om te antwoorden.

DE DOCTOR, *(Stil tot Juffrouw Dalem.)*

Juffrouw! Mynheer moet niet weder zo lang alleen gelaten worden; Ik heb het ulieden al zo dikwils gezegd.

JUFFROUW DALEM.

De Freule heeft my opgehouden.

DE DOCTOR.

Niets moet u van uwen eersten plicht afrekken.

NEGENDE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR, DE OVERSTE.

DE BARON.

Daar komt hy evenwel; Ik zal hem op myn ziel niet antwoorden.

DE OVERSTE.

Gehoorzaame Dienaar, Heer Baron! — Uw Dienaar, Heer Doctor! — Mag ik u vragen, hoe gy u bevindt?

DE BARON.

Zo wat, zo wat.

DE OVERSTE.

En de waarde Freule?

DE BARON.

Ik weet het niet.

DE OVERSTE.

De Vaandrig is denkelyk weder niet t' huis?

DE BARON.

Ik weet het niet.

DE OVERSTE.

Heeft UEd. hem van daag nog niet gesproken?

DE BARON.

Ik weet het niet. *(Stil)* „Lastige Kaerel!”

DE DOCTOR.

Mynheer de Baron is vermoeid.

DE OVERSTE.

Hebt gy van het voorval gisteren op de Parade al
gehoord?

DE BARON.

Neen.

DE OVERSTE.

Dat verwondert my; Heeft de Vaandrig het u niet verteld?

DE BARON, (*zig omdraeiende.*)

Neen! Neen! (*stil*) „Ach! was hy maar weg!”

DE OVERSTE.

Hebt Gy 'er ook niets van gehoord, Heer Doctor?

DE DOCTOR.

De voorvallen op de Parade komen zelden ter myner kennis.

DE OVERSTE.

Nu, Gy weet evenwel, Heer Baron, dat de Luitenant Lembach, van ons Regiment, eergisteren gestorven is?

DE BARON, (*stil.*)

„Loop na den Duivel met uw eeuwige vragen!”
Neen! Neen! Neen!

DE OVERSTE.

Nu dan moet ik het u verhaalen: De Generaal sprak met eenige Officieren over den schielijken dood van den Luitenant; En zeide by die gelegenheid tot onzen Vizar; Nu Heer Vizar, Ik hoor, gy hebt schulden; Daar zou nu gelegenheid zyn.... Hier zweeg hy; Waar toe? uwe Excellentie! Vroeg onze Vaandrig; Wel, moet ik 'er dat nog byvoegen? hernam de

Generaal, om u Luitenant te maaken; Men dient het u wel zeer duidelyk en nauwkeurig voor te dragen, dunkt my. Dat is een gevolg, gaf de Vaandrig den Generaal te houden, van vroegere te loofstellingen; Uwe Excellentie neme het my des niet kwalyk, noch onttreke my haare gunst; Maar ik heb reeds driemaal het verdriet gehad van met de beste kans van de Wereld, en de streefendste toezeggingen ter bevordering, voorby gegaan te worden; En... Gy zult het dan nu voor de vierdemaal hebben, sprak de Generaal, en keerde hem den rug toe.

DE BARON, *(zil.)*

„Hy zal het Meisje hebben?” Is het verhaal nu uit, Heer Overste?

DE OVERSTE.

Gisteren middag heeft de Generaal zig zeer over de Impertinentie van den Vaandrig beklaagd.

DE BARON.

Verdoemd! Omdat hy niet kruipt, en vleit? Omdat hy een Officier van eer is?

DE OVERSTE

Myn lieve Heer Baron! Het is met bravoure, en met nauwkeurigheid in den dienst, alleen niet te doen; Ik zoude, schoon ik lang genoeg gediend, en insgelyks myn plicht wél betracht, heb, mischien ook nog Vaandrig zyn, had ik niet by den Kamerdienaar van den Generaal op eene zekere wyze myn hof gemaakt.

DE BARON.

Ik wenschte om uwent wil, dat gy nog Vaandrig waart.

DE OVERSTE.

Ik niet. — Trotsheid en Armoede zyn geene goede Kameraats.

DE BARON.

Sints wanneer is Trotsheid het zelfde ding als Edelmoedigheid geworden?

DE OVERSTE.

Sedert den Zondvloed, zodra de beurs ledig is. — Waarom zoekt de Vaandrig niet voort te komen? Hy h est immers nog wel Vrienden.

DE BARON.

Een Man met eene ledige beurs en een edel hart Vrienden? — Ik wil sterven zo hy 'er één heeft.

DE DOCTOR, *(op een spottenden toon.)*

Of het moest de Overste zyn.

DE OVERSTE.

Ik ben het inderdaad; En, dewyl ik het ben, zo ergert my zyn gedrag jegens den Generaal.

DE DOCTOR.

Vergun my evenwel te mogen zeggen, Heer Overste, dat een waar Vriend zig de belangen van zyn Vriend wat anders aantrekt dan door zig blootelyk te ergeren! By voorbeeld, zyne schulden. . . .

DE OVERSTE.

Die had ik gaarne betaald; Maar ben ik meester van zyne valsche delicatesse?

DE BARON.

Gaarne betaald? — Ik durf daar aan twyffelen, Heer Overste.

DE OVERSTE.

Dat is een twyffel, die myne eer beledigt! — Vraag den Vaandrig, of ik hem niet gegeven heb, wat hy verlangde?

DE BARON, (*fil tot den Doctor.*)

„Betaal gy voor den Vaandrig.” — Wel zo, Heer Overste!

DE DOCTOR.

Hy verlangde waarfchynlyk maar eene kleine fomme?

DE OVERSTE.

Gy zult my boos maaken, Doctor! — Hy vorderde vyftig Dukaaten, en hadt die op 't oogenblik.

DE DOCTOR.

Wees zo goed, Heer Baron, van my de fom tot van avond te leenen.

DE BARON.

Zeer gaarne. (*Hy fchryft in zyn Boek, en telt vyftig Dukaaten, die hy by zig fleekt.*)

DE OVERSTE.

Hoe! Wat! — Ik wil het van u niet ontvangen,
Doctor!

DE DOCTOR.

Gy zult wél, zodra ik u zeg, dat het geschiedt
op last van een Bloedverwant.

DE OVERSTE.

Bloedverwant? Heeft de Vaandrig nog Bloed-
verwanten?

DE DOCTOR.

Ja.

DE OVERSTE.

Hier te Lande?

DE DOCTOR.

Neen.

DE OVERSTE.

Waar dan?

DE DOCTOR.

In — In — Zweden.

DE OVERSTE.

In Zweden? — Hy heeft waarschijnlijk een
anderen naam aangenomen?

DE DOCTOR.

Daar weet ik niet van.

DE OVERSTE.

Waarom heeft die Bloedverwant zig zyns niet eer
aangetrokken?

DE DOCTOR.

Omdat — omdat hy niet wist, waar hy zig ont-
hieldt?

DE OVERSTE.

En dat is hy door U te weten gekomen?

DE DOCTOR.

Hebt gy den Wisfel by u?

DE OVERSTE.

Ja, maar die vervalt eerst over veertien dagen.

DE DOCTOR.

Dat maakt geen verschil; Het is best dat werk nu
maar af te doen.

DE OVERSTE.

Zo de Vaandrig het maar niet kwalyk neemt, dat
ik u die zaak verteld heb.

DE DOCTOR.

Daar behoeft de Vaandrig niets van te weten;
Althans van my zal hy het niet vernemen.

DE OVERSTE.

Ik begryp nu wel, dat het onvoorzichtig van my
was. . . .

DE DOCTOR.

Dat begryp ik niet. — Het is een goede Wis.
selbrief; En de Vaandrig is een braaf Man.

DE OVERSTE.

Ja! En aan wien ik groote verplichting heb.

DE DOCTOR.

Gy aan den Vaandrig, Heer Overste?

DE OVERSTE,

Door hem ben ik met den Baron bekend gewor-
den; Door hem heb ik de Freule Sophie leeren ken-
nen; Door hem hoop ik eerlang de gelukkigste Man
van de Wereld te worden.

DE DOCTOR.

Dat laatste versta ik niet.

DE OVERSTE.

Dat verstaat gy niet? Wel indien Sophie myn deel
wordt, wat ontbreekt 'er dan aan myn geluk?

DE DOCTOR.

Gy hebt haar zekerlyk al gevraagd?

DE OVERSTE.

Gevraagd, ja; Maar ik heb tot nog toe, noch
van haar, noch van den Baron, eenig antwoord
gekregen.

DE DOCTOR.

Dan zoekt gy nog naar uw hoogste geluk? —

TIEN.

TIENDE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR, DE OVERSTR,
JACOB.

JACOB.

Juffrouw Dalem zendt my, om aan Mynheer te vragen, of het Rydtuig, met dit mooie Weder, niet ingespannen moet worden?

DE DOCTOR, (*fil.*)

„ Myne vermaaning heeft effect gedaan by Juffrouw Dalem; Nu dat is goed — Gy moet zeekerlyk eens gaan ryden, Mynheer; Ik raade het u sterk.

DE BARON

Nu laat het Rydtuig dan terflond klaar gemaakt worden, Jacob,

ELFDE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR, DE OVERSTE.

DE DOCTOR.

Hebt gy het aangetekend, Mynheer?

DE BARON.

Wat?

DE DOCTOR.

Die vyftig Dukaaten, die gy my leenen zoudt.

DE

DE BARON, *(in zyn Boek ziende.)*

Ja zy zyn aangefchreven.

DE DOCTOR.

Maar het geld?

DE BARON.

Ach plaag my niet meer; Dat hebt gy immers al lang. . . .

DE DOCTOR.

Gy vergist u, Mynheer; Ik heb nog niets.

DE BARON.

Ik heb het u immers, . . . *(in zyn zak voelende)*
Ik heb het by my gefloken! — Daar!

DE DOCTOR, *(het geld ontvangende.)*

Hier, Heer Overfte!

DE OVERSTE, *(Hem den Wisfel toe-
reikende.)*

Zou de Vaandrig het niet kwalyk nemen?

DE DOCTOR.

Zeekerlyk niet, want hy zal het niet weten.

DE OVERSTE.

Gy gaat waarfchynlyk den Generaal eene vifite geven, Heer Baron?

DE BARON, *(fil.)*

„Verwenschte Vraget!”

DE

DE DOCTOR, (*zacht tot den Baron.*)

Maak u toch niet moeijelyk.

DE OVERSTE.

Gy zult zyne Excellentie denkelyk over den Vaandrig gaan spreken?

DE BARON, (*stil.*)

„Wat raaken hem toch myne zaaken?” Nu moet ik ook eens eene beurt hebben met vragen, Heer Overste! — Vindt gy het Weder van daag niet zeer schoon?

DE OVERSTE.

Zeer schoon.

DE BARON.

Heeft het gisteren niet geregend?

DE OVERSTE.

Gisteren? Neen; Want ik ben. . .

DE BARON.

Zyt gy een liefhebber van de Jagt?

DE OVERSTE.

Ja! Ik ben 'er gisteren nog op uit geweest.

DE BARON.

Hebt gy van daag de Couranten al gelezen?

DE OVERSTE.

Ja! Hebt gy gehoord van die affaire d'honneur, die. . .

DE BARON.

Sints hoe langen tyd zyt gy al in militairen dienst geweest?

DE OVERSTE.

Sedert myn veertiende jaar. — Maar die affaire...

DE BARON.

Wanneer hebt gy de Wacht?

DE OVERSTE.

Overmorgen. — Men schryft van Parys. . . .

DE BARON.

Drinkt gy 's morgens Koffie of Thee?

DE OVERSTE. A A W T

Koffie. — Men schryft van Parys. . . .

DE BARON.

Waar eet gy van de Middag?

DE OVERSTE.

Aan myn Huis. — Het Artikel van Parys meldt:

DE BARON.

Gy hebt zeekerlyk al eene Campagne mee gedaan?

DE OVERSTE, (*lil.*)

„Dat verdoemde vragen!” Dat verstaat zig; Want . . .

D E B A R O N .

Hebt gy doorgaands aan uw Huis, of in een Ordinaris?

D E O V E R S T E .

Aan myn Huis. — Maar laat ik u toch verhalen. . . .

D E B A R O N .

Hebt gy de gewoonte van op een Bed of op een Matras te slapen?

D E O V E R S T E .

Op een Matras. (Zij) „ Dat is om averechts te worden.”

T W A A L F D E T O O N E E L .

D E B A R O N , D E D O C T O R , D E O V E R S T E ,
J U F F R O U W D A L E M .

J U F F R O U W D A L E M .

Het Rydtuig staat klaar, Mynheer.

D E B A R O N .

Moet het dan zyn?

D E D O C T O R .

Ja! Gy hebt my beloofd een nurtje te gaan ryden.

D E O V E R S T E .

Mynheer wilde naar den Generaal, niet waar?

JUFFROUW DALEM.

Mynheer heeft beweging noodig voor zyn lichaams-
geftel.

DE DOCTOR.

En rust voor zyn geest.

DE BARON, (*fil.*)

„Rust voor den geest van een Verrader!” Laat
my blyven! Ik moet myne straf dragen; Dat is billyk.

DE OVERSTE.

Mynheer de Baron moet in deze gefteldheid niet
uitgaan.

DE DOCTOR.

Mynheer moet uitgaan. — Moet ik als Doctor
niet beter weten wat Mynheer diene, dan iemand
anders?

DE OVERSTE.

Dan moet ik Mynheer evenwel eerst ééne gewich-
tige vraag doen, daar ik om gekomen ben. — Mag
ik my vleien, Heer Baron, met de eer, daar ik u al
meermaalen om gebeden heb? De eer van u als
Schoonvader te begroeten?

DE BARON.

Hebt gy Vermogen?

DE OVERSTE.

Twee Landgoederen, die my jaarlyks zes duizend

Guldens opbrengen, en die ik byna vry bezit; —
Slechts met tien duizend Daalers bezwaard.

DE BARON.

Verkoop de Landgoederen; Betaal uwen Hypothe-
karis; Verlaat uwe post, en werp al het overschieten-
de geld in Zee.

DE OVERSTE.

Dan was ik een Bedelaar.

DE BARON.

Een Bedelaar kan alleen myn Schoonzoon worden.

DE OVERSTE.

Dat is zonderling! ——— Waaron dat?

DE BARON.

Omdat ik dan mischien nog eenige flauwe hoop
op zyne erkentenis en liefde zou mogen hebben.

DE OVERSTE.

Meent gy dan, Mynheer. . . .

DE BARON.

Ik meen, dat ik uw eeuwigduurend vragen moet
ontgaan! — Die straf heb ik zo weinig verdiend,
als zy ter voldoening myner Karolina kan strekken!

DE DOCTOR, (*stil*)

„De Molen zou weer door de Vang lopen; Hy
„heeft sulte noodig!” Kom aan Mynheer, gaan wy.

DER-

DE TIENTIENDE TOONEEL.

DE OVERSTE, *alleen.*

De goede Man is weêr niet by zyne *positiven*, en ik wil daarom op zyne onbeleefdheden geen acht geven; — Even weinig als op de andere wartaal, die hy heeft uitgeslagen; — Anders zou my die zotte uitdrukking verdoemd zwaar op de Maag liggen. „Een Bedelaar kan alleen myn Schoonzoon „worden;” Wat kan dat toch betekenen! Dat past verwonderlyk op den Vaandrig. — Zou dat evenwel moogelyk zyn? Ja, die de fortuin op zyn hand heeft, leidt de Bruid naar bed. — Ik zal evenwel myn best doen; En verlies ik het spel, zal ik my daar mee troosten, dat het een beste Jongen is, die het wint. — En voor wien een ryk Meisje noodiger is dan voor my.

DE VEERTIENDE TOONEEL.

DE OVERSTE, SOPHIE, JUFFROUW DALEM.

SOPHIE, (*in het optreden tot
Juffrouw Dalem.*)

Een lastig bezoek! Eeuwig duurend vragen!

JUFFROUW DALEM.

Gy moet maar Ja of Neen antwoorden; en zo hy het te grof maakt, zal ik u helpen.

SOPHIE, (*zo als de Overste zig omkeert.*)

Mynheer, uw Dienaars. Myn Vader heeft my herwaards gezonden om u niet alleen te laten.

DE OVERSTE.

Duizend dank voor zo veel eer! ——— Mag ik u vragen, Freule, hoe het met uwe gezondheid is?

SOPHIE.

Dat is maar tamelyk.

DE OVERSTE.

Maar, tamelyk? Dat spyt my van harte. ——— Hebt gy hoofdpyn?

SOPHIE.

Neen!

DE OVERSTE.

Tandpynen, mischien? Zinkingen?

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Een Koortsje, mogelyk? 't Gaat tegen 't Najaar.

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Beklemming van hart? Zo iets van Vaders ziekte?

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Mag ik dan vragen, wat 'er eigenlyk hapere?

So.

SOPHIE.

Ik heb niet uitgeslapen. (*Stil tot Juffrouw Dalem*)
Heet dat nu eigenlyk *savoir vivre*, dat myn Vader
my zo dikwils als het gevaarlykste wapen van de
Galants affchildert?

DE OVERSTE.

Ik beklag u van harte. ——— Mag ik vragen,
wat uwen slaap heeft gestoord? Waren het zwaare
droomen?

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Mischien ruste in de Buurt?

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Of het geraas van Koetsen?

SOPHIE.

Neen! Ik ben laat te bed gegaan.

DE OVERSTE.

Zo, zo! Mag ik vragen, wat was daar de oorzaak
van? Gy zyt waarschylyk in gezelschap geweest?

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Of daar was gezelschap ten uwen huize?

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Eene Srenade heeft waarschyntlyk. . .

SOPHIE.

Neen, ik heb laat met myn Vader zitten spelen,
dewyl die geen zin hadt om naar bed te gaan.

DE OVERSTE.

Gy hebt gespeeld; Mag ik vragen; Wat? Piquet?

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Triktak?

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Heeft Juffrouw Dalem de derde hand voor een Om-
bepartyje verschaft.

JUFFROUW DALEM.

De Freule zou, door uw oneindig vragen, ziek moe-
ten worden, Heer Overste, al deerde haar niets anders.
(met eene zeer luide stem) Wy hebben gefchaakt.

DE OVERSTE.

Gefchaakt? Dat had ik wel eens willen zien; By-
zonder terwyl de Baron zyne vlaagen heeft. Ha,
ha, ha.

So.

SOPHIE.

Het is myn Vader, Mynheer, daar gy van spreekt; Ik verwacht zulk gene uitdrukking niet ten tweede maal.

DE OVERSTE.

Ik vraag duizendmaal om versooning; — Maar, om op een anderen text te komen, schoone Freute! mag ik vragen, of gy uwe gedachten al eens hebt laten gaan over die vraag, welke ik voor eenige dagen de vryheid gebruikt heb u te doen?

SOPHIE.

Neen.

DE OVERSTE.

Neen? — Dat is hard! Mag ik vragen waarom niet?

SOPHIE.

Dewyl ik het geluk heb van in één gesprek een douzyn vragen drie vier, allen even gewichtig, van u te hooren, zo mag ik op myne beurt vragen; Welke vraag gy meent?

DE OVERSTE.

Welke? Welke! Ik heb maar ééne groote vraag; En dat is, of ik my vlejen mag met het geluk van de Uwe te zullen worden?

SOPHIE.

Die vraag kan Ik u niet beantwoorden.

DE OVERSTE.

Mag ik vragen, waarom niet?

SOPHIE.

Ik heb een Vader.

DE OVERSTE.

Indien ik zo gelukkig mocht zyn, van deszelfs toestemming te verkrygen, zal dan de Uwe volgen?

SOPHIE.

Ik beantwoorde niets vóór den tyd. (*Stil tot Juffrouw Dalem.*) Verlos my toch van dien Man.

DE OVERSTE.

Denkt gy niet, dat gy met my vergenoegd en gelukkig zoudt kunnen leeven?

JUFFROU DALEM.

Het is mooy Weder van daag, Heer Overste!

DE OVERSTE.

Gy antwoordt my niets, Freule?

SOPHIE.

Ware ik een Mansperfoon, ik zou, met zulk Weder, niet in Huis blyven zitten.

DE OVERSTE.

Zoude eene andere neiging mynen wensch in den weg staan?

JUFFROU DALEM.

Dat is een groot voordeel voor de Heeren.

Se.

SOPHIE.

Te kunnen — uitgaan, wanneer zy het verkiezen?

JUFFROUW DALEM.

Om de Schoone Natuur te genieten.

SOPHIE.

En lastige bezoeken te ontgaan.

DE OVERSTE.

Mag ik op geen antwoord op myne vraag hoopen?

SOPHIE.

Myn Vader heeft het wel begrepen, dat hy een
Tourtje is gaan ryden.

DE OVERSTE.

Moet ik myn afscheid nemen, waarde Freule?

SOPHIE.

Uwe Dienaars, Heer Overst!

DE OVERSTE.

Waar mede heb ik deze verachting verdiend?
Freule!

SOPHIE.

Verachting? Gy praakt immers zelf van uw af-
scheid te nemen.

DE OVERSTE.

Zó niet, Freule, zó niet!

S O P H I E.

Verschoon my dan. — Dog ik mag u evenwel herinneren aan 't geen ik u, by myne eerste intrede, met waarheid zeide, dat ik niet wél ben; En dat my dus een al te lang gerekt bezoek zou vermoeyen.

D E O V E R S T E.

Op een ander tyd dan. Mag ik vragen.... Dog hiervan nader, — uw gehoorzaame Dienaar.

V Y F T I E N D E T O O N E E L.

S O P H I E, J U F F R O U W D A L E M.

S O P H I E.

Eindelyk zyn wy van dat lastig mensch ontslagen.

J U F F R O U W D A L E M.

Gy hebt hem duidelyk genoeg doen merken, dat hy u verveelde.

S O P H I E.

Hy verveelt my altyd; En zo lang hy die zotte gril, van naar myne hand te slaan, blyft behouden, ben ik altyd in vrees voor zyne herhaalde bezoeken.

J U F F R O U W D A L E M.

Die van den Vaandrig zyn zeckerlyk veel aangenamer.

S O P H I E.

Men moet die twee menschen niet in eenen adem noemen, dan om het algeheel verschil van beider karakter.

racters te doen opmerken; De een is een beschaafd, verstandig, tederhartig, Man, die niet slechts met u spreekt; maar ook met u denkt; en die behaagt zonder dat hy dit bedoele; Maar de ander! Wat zal ik zeggen? — Een groot Kind.

JUFFROU DALEM, (*fil.*)

„De Baron heeft wel gelyk.” De Vaandrig is zekerlyk behaaglyker Man dan de Overste; Maar...

SOPHIE.

Maar? Hebt gy weder beschuldigingen tegen hem gehoord? Verdiensten schynen toch vyanden te moeten maaken.

JUFFROU DALEM.

Gy weet, dat ik zyne vyandin niet ben; Maar uw Vader was van de morgen zeer over hem t' onvreden.

SOPHIE.

Myn God! Hoe zo?

JUFFROU DALEM.

Wegens zyn ondoorgrondelyk gedrag.

SOPHIE.

Ja! Het is zonderling, dat hy altyd zo op zyne bepaalde uren uitgaat, zonder dat iemand kan te weten komen, waarheen?

JUF.

JUFFROUW DALEM.

Uw Vader denkt, dat een heimelyke minnehandel
daar de beweegoorzaak van is.

SOPHIE, (*verschrikt.*)

Minnehandel? Hemelsche goedheid!

JUFFROUW DALEM.

Die het hem geene eer zou doen dat bekend wierdt.

SOPHIE.

Afgrysyk!

JUFFROUW DALEM.

En tot welker heimelyke voortzetting hy zig in
schulden steekt.

SOPHIE, (*na eenig stilzwygen, op
een droevigen toon.*)

Neen myne lieve Dalem, dat geloof ik niet.

JUFFROUW DALEM.

Sophie! Sophie! Het is niet richtig.

SOPHIE.

Waar mede?

JUFFROUW DALEM.

Met uw hart.

SOPHIE

Omdat ik den Vaandrig een verftandig en aangenaam Man vinde, volgt, dunkt my, niet, dat myn hart niet wél gefteld is.

JUFFROUW DALEM.

Geene draaijen of bewimpelingen voor my, liefste Freute! Ik heb het geen ik u thans zeg, al lang vermoed, schoon ik het den Heer Baron uit het hoofd heb gepraat; — Geene Moeder kan meer belang nemen in het geluk van haar Kind, dan ik in het uwe; Gy zyt daar van overtuigd, en moet my dus uw vertrouwen fchenken.

SOPHIE.

Ach! lieve Dalem!

JUFFROUW DALEM.

Wees tegen uwe hartstocht op uwe hoede, myne dierbaare Sophie! Van alle hartstochten, die het menfchelyk gemoed beftormen, is geene zo te duchten als de Liefde; Te duchten in haare geweldige aanvallen; maar even eens, ja nog meer, te duchten, terwyl zy eerbiedig vleit, en zig fchynt te onderwerpen. De oprechtheid van uw hart, uwe afgezonderde opvoeding, uwe levendigheid en geest, en, waarom zoude ik het niet zeggen, uwe fchoonheid en natuurlyke bevalligheden, fellen u nog meer dan andere jonge Dames voor deze gevaaren bloot. — Ik begryp zeer klaar, dat de Overfte geen Man voor u is; Zyne vermogens zyn te zwak dan dat hy ooit uwe
ach.

achting zoude kunnen winnen of u gelukkig maaken;
Maar, aan den anderen kant, de Vaandrig? — Wat
zal ik zeggen? — Hecht uw hart niet aan hem!
Wy kennen hem nog niet genoeg; Zyn gedrag is tot
nog toe raadzelachtig; Dog hoedanig zyn waar karak-
ter ook wezen moge, het komt my onmogelyk voor,
dat hy ooit de uwe worde: Uws Vaders genegenheid
voor hem neemt dagelyks af; en zyne gangen blyven
een even diep geheim.

S O P H I E.

Is het onmogelyk dat hy loffelyke bedoelingen daat
in hebbe?

JUFFROU DALEM.

Loffelyke bedoelingen in schulden te maaken?

S O P H I E.

Zyn geheim zal zig nog eens tot zyne eer ontwik-
kelen; Myn hart zegt het my.

JUFFROU DALEM.

Uw hart, lieve Freule is een waarborg, daar ik niet
veel op durf betrouwen.

S O P H I E.

Zo myn Vader zyn geduld maar niet verliest.

JUFFROU DALEM.

Dat is het juist, wat ik vrees.

SOPHIE.

Het is de Melankolie, die hem zomtyds als Buiten
 zig zelve voert; Hy is dan een geheel ander Man,
 en die ongesteldheid schynt niet te beteren.

JUFFROU DALEM.

Integendeel zy schynt toe te nemen; En ik voorzie,
 dat hy in zulk een ongemaklyke luim den Vaandrig
 nog eens buiten de deur zal zetten. — De Ba-
 ron heeft een geheel ander karakter, dan toen ik my
 voor eenige jaaren aan hem verbond om zorg voor U
 te dragen; Hy is altyd wel droefgeestig en mymeren-
 de geweest, maar hy was menschlievende, weldaa-
 dig, vriendelyk, in eene hooge maate; Maar nu....
 Een zekere Brief, dien hy eens heeft gekregen, en
 die hem in woede bragt, schynt veel deel aan die
 ongunstige verandering gehad te hebben.

SOPHIE.

Hy is myn Vader, en het past my dus niet zyn
 gedrag te beoordeelen; Eene byzonderheid in het
 zelve heeft, omdat zy my zelve onmiddelyk betreft,
 myne opmerking dikwils gevestigd; En ik erken het
 met spyt, ik heb dezelve altyd ongunstig beoordeeld.

— Was het niet eene vreemde gril voor een
 Heer van die geboorte en middelen zyne eenigste
 Dochter tot in haar tiende jaar in een boeren-stulp,
 zonder opvoeding of onderwys, als in 't wild te la-
 ten opgroeijen?

JUFFROU DALEM.

Misfchien was het uit al te groote, of kwalyk beredeneerde, zorg voor uwe gezondheid.

S O P H I E.

Maar dan moest hy die gebrekkige opvoeding, welke hy zelf verkoos, my niet zo dikwils als eigen schuld verwyten! Zodra hem het hoofd niet wél staat, en ik zyne gedachten niet juist weet te raden, is het terstond: „Lompe Boeren-deern! Wat „doet gy onder beschaafde menschen!”

JUFFROU DALEM.

Ja; Tegen wien vaart hy op die wyze niet uit? Hy maakt ons allen ongelukkig, omdat hy van een onnaspoorlyk verdriet verteerd wordt.

ZESTIENDE TOONEEL.

SOPHIE, JUFFROU DALEM, DE VAANDRIG.

DE VAANDRIG, *(met eene bedremmelde houding inkomende.)*

Ik vraag u verschooning, Freule; Ik meende den Heer Baron. . . .

S O P H I E.

Hy zal aanstonds wederkomen; Hy is met den Doctor een tourtje gaan ryden. — Wilt gy niet gaan zitten?

D E

EERSTE BEDRYF.

DE VAANDRIG.

Zo ik geene ongelegenheid zal maaken:

SOPHIE.

Wat doet u zulks vrezen?

DE VAANDRIG.

Een ongelukkige vreest altyd het ergste.

SOPHIE.

Ongelukkige? (*Stil tot Juffrouw Dalem.*) Lieve Dalem! Ik moet eens beproeven, of ik zyn geheim niet ontdekken kan.

JUFFROUW DALEM, (*Stil tot Sophie.*)

Draag maar zorg, dat Hy het Uwe niet ontdekke.

SOPHIE.

Gaa toch zitten! — Kom wy willen het alle doen. — Gy noemt u ongelukkig?

DE VAANDRIG.

Ik ben het Freule; Ik ben het; En thans meer dan ooit, daar ik alle hoop verloren heb.

SOPHIE.

Hoe zo? Wat is u wedervaren?

DE VAANDRIG.

Ik heb gisteren den Generaal als een Man van eer geantwoord, en nu ben ik zeeker van hier nooit bevorderd te zullen worden.

D E V A A N D R I G.

S O P H I E.

Nu; Hier is de heele Wereld niet; Zodra men u elders kent. . . .

D E V A A N D R I G.

Ja! Voor my is hier de gantsche Wereld; —
Ik mag dezen oord niet verlaten.

S O P H I E.

Gy moogt niet?

D E V A A N D R I G.

En kan ook niet, al mogt ik.

S O P H I E, (*stil tot Juffrouw Dalem.*)

Dat gaat my waarschynlyk aan.

J U F F R O U W D A L E M, (*stil tot Sophie.*)

Ik denk veeleer, dat het op zyne heimelyke gangen ziet.

S O P H I E.

Indien gy u aan myn Vader openbaarde?

D E V A A N D R I G.

Wat zal ik hem openbaaren?

S O P H I E.

Het geen gy Ongeluk noemt.

D E V A A N D R I G.

Freule! — Welke Ongelukkige vindt zig door uwen Vader getroost?

SOPHIE, (*fil.*)

„Ach! konde ik hier ruimer op antwoorden!”
 Waarschynlyk zult Gy eene uitzondering in zyn ge-
 woon gedrag maaken; — Hy is droefgeestig.

DE VAANDRIG.

Waarom zoude Ik eene uitzondering maaken?

SOPHIE.

Omdat hy deel neemt in uw geluk; Zyn verdriet
 zelfs over uw geheimzinnig gedrag toont dit genoeg.

DE VAANDRIG.

Geheimzinnig gedrag?

SOPHIE.

Gewisfelyk! zo punktuëel op uwe gezette uren
 tijt te gaan, zonder dat men weten mag waar heen?
 — Hangt de reden, waarom gy dezen oord niet
 moegt verlaten, niet van u zelve af?

DE VAANDRIG, (*zyn hoofd omwendende.*)

Ach! ach!

SOPHIE.

En waarom gy dien ook niet kunt verlaten, ni
 moegt gy?

DE VAANDRIG.

Neen, by God, Frenle, die reden hangt niet van
 my af.

SOPHIE.

En zo gy dit geheimzinnig gedrag niet hielt?

DE VAANDRIG.

Dan konde ik even weinig vertrekken. *(Hy staat op.)*

SOPHIE, *(stil tot Juffrouw Dalem.)*

Ach myne lieve Juffrouw, dat ziet gewisfelyk op my.

JUFFROUW DALEM.

Vergeet u zelve niet.

SOPHIE.

Ik wenschte uwe vertrouwde te zyn, Vaandrig!

DE VAANDRIG.

O myne dierbaare — Dame! — Hoe gaarne zoude ik u daar toe verkiezen. — Ware het my geoorlofd u myn hartsverdriet te ontdekken! — Stondt het my vry ... *(Hy wendt zig van haar af.)*

JUFFROUW DALEM, *(stil tot Sophie.)*

Breek af, Freule! Gy zult u zelve verraden.

SOPHIE.

Ontdek uw verdriet, lieve Willem, eer het uw hart doorknaage! — Denk, dat gy met eene Zuster spreekt.

JUFFROUW DALEM.

Freule!

SOPHIE, (*gemelyk.*)

Wat wilt gy?

JUFFROU DALEM.

U herisneren, dat die zusterlyke vertrouwelykheid aan uwen Vader misfchien zeer mishagen zoude.

DE VAANDRIG.

Gy hebt gelyk Juffrouw Dalem! — Vaar wel, Freule!

JUFFROU DALEM.

Maar uwe tegenwoordigheid zal Mynheer de Baron evenwel niet onaangenaam zyn, als hy te rug komt,

SOPHIE.

Neen zeker niet, Mynheer, blyf nog wat.

ZEVENTIENDE TOONEEL.

SOPHIE, JUFFROU DALEM, DE VAANDRIG,
JACOB.

JACOB.

Een Brief aan u, Heer Vaandrig.

DE VAANDRIG.

Van de Post?

JACOB.

Neen! Een Onbekende heeft hem gebragt.

DE VAANDRIG, *(stil.)*

„Het zoude ook de eerste in myn leven geweest
„zyn!” Wacht hy op antwoord?

J A C O B.

Neen! Hy is terstond heen gegaan.

DE VAANDRIG.

Dan is 't wel. *(Hy steekt den Brief in zyn zak.)*

A G T T I E N D E T O O N E E L.

SOPHIE, JUFFROUW DALEM, DE VAANDRIG.

SOPHIE.

Lees uwen Brief hier, Vaandrig! Ik neem in uw
verdriet en in uwe vreugde even-eens deel; —
En myn hart voorspelt my wat goeds.

DE VAANDRIG.

Edele Dame! Uwe goedheid doordringt myn bin-
nenste. — Met verlof dan. *(Hy leest den
Brief stil.)*

JUFFROUW DALEM, *(stil tot Sophie.)*

Leer uw hart toch dat waarzeggen af! — Gy
verraadt u zelve te veel.

SOPHIE, *(stil tot Juffrouw Dalem)*

Gy tilt te zwaar; Ik zeg hem enkel onschuldige
dingen.

DE VAANDRIG.

Droom ik, of ben ik waakende?

SOPHIE.

Nu is 't niet waar? De Brief behelst wat goeds?

DE VAANDRIG.

Verbaazend! Hoor Freule. (*Hy leest.*) „Tot
„verligting van uwe omstandigheden schenkt u een
„Man, die even weinig dank verlangt als hy die
„verwacht, deze kleinigheid.” Myn God! Myn
gezicht moet my bedriegen! — Een geschenk
van honderd Louis d'or van iemand die geen dank
verwacht of begeert! — En wy schryven evenwel
1788.

SOPHIE.

Ziet gy lieve Willem, dat gy nog Vrienden hebt?

DE VAANDRIG.

Wie kan dat zyn? (*peinzende*) Zoude Mynheer
uw Vader. . . .

SOPHIE, (*zuchtende.*)

Mocht ik het kunnen onderstellen!

DE VAANDRIG, (*peinzende, stil.*)

„Of de Hofraad? — Maar neen! Even on-
„waarschynlyk.”

SOPHIE, (*stil tot Juffrouw Dalem.*)

Van myn Vader komt het zekerlyk niet, lieve
Dalem!

JUFFROU DALEM.

Dan eer van den grooten Mogol.

DE VAANDRIG.

Zoude ik my ook in het opschrift vergist hebben?

—— Neen zo waar als ik leef, het houdt aan my.

—— Vergun my, Freule, dat ik u verlaate. ——

Myn hart is te vol. —— Nu; Juist nu, daar ik....

Honderd Louis d'or! —— Van een Man die zig

niet noemen wil; —— Die geen dank begeert; ——

En dat in 1788.

NEGENTIENDE TOONEEL.

SOPHIE, JUFFROU DALEM.

SOPHIE.

Lieve Dalem! De arme Vaandrig moet weinig goede menschen in zyn leven aangetroffen hebben, dat hy zo opgetogen is van verwondering; —— En God weet, zo ik het had. . . .

JUFFROU DALEM.

Dat gy heel schielyk zo veel geven zoudt, dat gy welhaast zelf gebrek zoudt hebben. —— Is 't niet waar? —— De Middelmaat, myne lieve Sophie! —— In alles de Middelmaat.

SOPHIE.

Wie in de Wereld mag toch die edelmoedige Man zyn?

JUFFROUW DALEM.

Wie? — Wel zo het eens uw Vader ware.

SOPHIE.

Gy geeft my een steek in 't hart.

JUFFROUW DALEM.

Wel zo het dan eens uit die geheime winkel kwam,
die wy vergeefsch wenschen te kennen.

SOPHIE.

Ja wenschen te kennen: Mocht men hem maar iemand nazenden, wanneer hy uitgaat, men zou welhaast zyne gangen ontdekken; Maar daar zal ik niet ligt toe besluiten.

JUFFROUW DALEM.

Ook zoude dit by uwen Vader, zo die zulk eene naspooring te weten kwam, eene misdaad zyn, welke hy nooit of nooit vergeyen zoude.

SOPHIE.

Daar komt myn Vader met den Doctor.

TWINTIGSTE TOONEEL.

SOPHIE, JUFFROUW DALEM, DE BARON,
DE DOCTOR.

DE BARON.

Is de Vaandrig 't huis?

JUFFROUW DALEM.

Ja, Mynheer.

SOPHIE.

Hoor eens, Papa! Hy heeft daar een Brief gekregen van een Onbekenden, met een Wisfel van honderd Louisen, die hem present gezonden wordt.

DE BARON.

Honderd Louisen? Wat gy my vertellen zoudt! Wie zou hem zulk een geschenk doen?

SOPHIE.

Een onbekende.

DE DOCTOR.

Dat is zeker een zonderling geval.

SOPHIE.

Maar wy hebben een sterk vermoeden. . . .

DE BARON.

Op wien dan?

SOPHIE.

Op u, lieve Vader?

DE BARON.

Hoe komt het u in 't hoofd, Sophie! — Ik zou honderd Louis d'or weggeven zonder my te noemen? — En dat aan een Jongman, wiens verdachte levenswyze my reeds lang geërgerd heeft. — Wien ik de deur zal laten wyzen, zo hy my niet haast betaalt. (*Hy hangt zyn Hoed en Rotting op.*)

SOPHIE, (*stil tot Juffrouw Dalem.*)

Hoort gy dat wel?

JUFFROUW DALEM, (*stil tot Sophie.*)

Het komt uit de verborgen winkel.

SOPHIE, (*stil.*)

Zwyg toch lieve Dalem!

D E B A R O N.

Juffrouw Dalem, verzoek den Vaandrig dezen middag met ons te willen eeten.

JUFFROUW DALEM, (*stil.*)

„ Een zonderling mensch! ”

E E N - E N - T W I N T I G S T E T O O N E E L.

SOPHIE, DE BARON, DE DOCTOR.

D E D O C T O R.

Mischien is die geheele historie eene uitvinding van hem? Wie heeft den Brief gezien?

SOPHIE, (*driftig.*)

Dien heb ik gezien, Doctor! — Zelf gezien.

D E D O C T O R.

Dan is het zeekerlyk een geschenk van die onbekende Familie, welke hy zo heimelyk bezoekt.

SOPHIE, (*stil.*)

„ Weet hy daar ook al van! ”

DE BARON.

Sophie! bezorg de Tafel. De Vraager komt hier ook eten.

SOPHIE.

De Overfte?

DE BARON.

Ja! Hy is my onderweg ontmoet.

SOPHIE.

Ik hoop maar, dat hy u niet te veel vermoeijen zal, lieve Vader!

TWEË-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR.

DE DOCTOR.

Ik wenschte wel getuige zyner vreugde te zyn geweest! — Hoe of hy nu dat geld gebruiken zal? — Daar uit zal men zyn karakter vry duidelyk kunnen opmaaken. — Niet zo peinzende, Heer Baron! — Hoe? zoudt gy na zulk een goed werk niet vrolyk zyn?

DE BARON.

Ik ben niet peinzende, Doctor! Ik dacht alleen, hoe ik den Vraager aan Tafel in 't nauw zal brengen.

DE DOCTOR.

Recht zo, Heer Baron! Scherts en Laghen is de beste artzeny voor u.

DE

DE BARON.

Der Henker! Waarom vallen my nu geene meerde-
te vraagen in?

DE DOCTOR.

Eene gewichtige zaak had ik byna vergeten. —
In het uitgaan, terwyl gy nog met den Overfte bezig
waart. . . . .

DE BARON.

Ja, toen had ik eene menigte van vraagen, maar
tegenwoordig. . . .

DE DOCTOR.

Ging ik hier naast by den Apotheker aan; Hy ver-
telde my in vertrouwen, dat de Vaandrig, federt een
half jaar, Medicynen van hem gekregen, maar nog
niets betaald, hadt: — Uit de Recepten zag hy,
dat zy voor eene Borst-ziekte geschikt waren.

DE BARON.

Goed! Ik zal hem vragen, of hy eene Borstziekte
heeft? En daarom zo weinig spreekt?

DE DOCTOR.

Gy moet my niet wél verstaan hebben, Heer Ba-
ron!

DE BARON.

Ach neen! Ik geloof, dat ik u niet wél verstaan
heb. — Betrof het niet den Vraager?

DE DOCTOR.

Neen! Den Vaandrig.

DE

DE BARON.

Ik zal hem vragen, of hy, toen hy ter Wereld kwam, niet terftond heeft begonnen te vragen, hoe kom ik hier?

DE DOCTOR, (*Al!*)

„Al weder verward! Dog eene vrolyke verwarring
„ is nog beter dan eene droevige.”

DRIE-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR, JUFFROUW DALEM.

JUFFROUW DALEM.

De Overfte is in de Eetzaal, Mynheer; Zal ik laaten opdifchen?

DE BARON.

Ja! Ja! Ja! — Nu, Kameraat, zal ik eens zien, of ik u dat vragen niet kan afleeren? — Kom Doctor, (*hy neemt hem onder den arm*) gy moet my helpen vragen. (*zy gaan weg.*)

JUFFROUW DALEM, (*hen op eenigen afstand volgende.*)

Zo luchtig! Zou de Man veeg zyn?

Einde van het eerste Bedryf.

T W E E D E B E D R Y F .

(De Eetzaal.)

E E R S T E T O O N E E L .

DE BARON, DE OVERSTE, DE DOCTOR, SOPHIE, JUFFROUW DALEM, JACOB. *Deze en nog een Bediende nemen de Tafel af. De Baron wiegt op zyn Stoel; De Doctor en de Overste wandelen heen en weder, Sophie en Juffrouw Dalem staan by de Tafel malkanderen aan te kyken.*

J U F F R O U W D A L E M .

Ziet toch nog eens ter deeg! Het kan immers niet weg zyn.

J A C O B .

Myn Hemel, dat heb ik al wel tienmaal gedaan, Juffrouw; Ik zeg u, dat 'er een Servet en een Lepel mist.

D E B A R O N .

Gy waart dan niet op reis, Heer Overste!

D E O V E R S T E .

Neen! (*stilt tot den Doctor*) Dat vragen is schriklyk lastig! Ik gaa heen.

DE DOCTOR.

Blyf nog wat, Heer Overste! Praaten en Vragen maakt afwending in zyne gedachten, en is heilzaam voor zyne gezondheid.

DE OVERSTE.

Maar voor de myne is het antwoorden zeer nadelig; Het vermoeit my de harsens.

DE BARON.

Eet gy liever by den dag, Overste, of by de kaars?

DE OVERSTE, *(stilt tot den Doctor.)*

Hoor my nu zulk eene ongerymde vraag eens aan!

DE DOCTOR, *(stilt.)*

Antwoord toch!

DE OVERSTE.

By de kaars.

DE BARON.

Gaat gy na den eeten slapen of wandelen?

DE OVERSTE.

Wandelen. — Ik ben uwe gehoorzaame Dienaar.

DE BARON.

Wilt gy al vertrekken?

D E O V E R S T E .

Ik ga den Tuin eens op en neder wandelen; Ik zal straks de eer hebben van u weder te zien. *(Stil)*
 „Dat vragen heeft geen einde.” — *(Hy vertrekt, gevolgd van Jacob en den anderen Bedienden met het Tafel-goed.)*

T W E E D E T O O N E E L .

D E B A R O N , D E D O C T O R , S O P H I E , J U F F R O U W D A L E M .

S O P H I E , *(Stil tot Juffrouw Dalem, die, terwijl de Baron op zyn Stoel blijft wiegen, yverig met haar spreekt.)*

Zwyg, Juffrouw Dalem! Dat is een schandelyk vermoeden.

J U F F R O U W D A L E M ,

Het kan evenwel van zelf niet verdwynen.

D E B A R O N .

Wat hebt gy daar onder malkanderen?

J U F F R O U W D A L E M .

Daar wordt een Lepel en Servet vermist.

D E B A R O N .

Van de Tafel?

JUFFROUW DALEM.

Jat! En dewyl niemand, buiten Ons, hier geweest is...

DE BARON.

Zo heeft eene van u beiden.... Dat is klaar.

JUFFROUW DALEM.

Boertery daar gelaten, Mynheer! Het is my ernst.
 — Niemand heeft zig schielyk van Tafel weg-
 gepakt dan. . . .

DE BARON.

Dan, wie?

SOPHIE.

Dalem! Dalem!

JUFFROUW DALEM.

Dan de Vaandrig.

DE BARON.

Foey! Foey! Hoe durft gy het denken? —
 Maar evenwel hy is een Mensch; Het is mogelyk.

DE DOCTOR.

Neen Heer Baron! Voor den Vaandrig wil ik myn
 hoofd verpanden.

SOPHIE.

Ik waarlyk ook! — Zeer gerust.

JUFFROUW DALEM.

Wyst my dan maar het geringste spoor aan, hoe
 het kan toegegaan zyn?

DE

D E D O C T O R.

Daar weet ik niet van; Maar de Vaandrig is daar niet bekwaam toe, dat weet ik wel.

D E B A R O N.

Hy is een Mensch; En een Mensch is tot alles bekwaam.

D E D O C T O R.

En juist nu! Daar hy honderd Louifen heeft!

J U F F R O U W D A L E M.

Die haast, om zyn Wisfel te gelde te maaken, kwam my evenwel zeer onnoodig voor.

S O P H I E.

Foey Juffrouw Dalem! Nooit had ik zulk eene liefdelooze denkwyze van u verwacht.

D E D O C T O R.

Meer dan liefdeloos; — Onrechtvaardig! Lastertlyk! — Zo hy nog drukkende Schulden hadt, die om betaaling riepen. . . .

J U F F R O U W D A L E M.

Ja! Ja! — Ik laat dat aan zyne plaats.

D E B A R O N.

Maar hebt gy wel ter deeg nagezien?

J U F F R O U W D A L E M.

Ontallyke reizen.

D E B A R O N.

Het is onwaarfchynlyk, maar evenwel mogelyk.

DE DOCTOR.

Heer Baron! Waar gelykt zulk eene onderstelling naar? — Een Edelman! — Een Officier!

JUFFROUW DALEM, (*Schimpende.*)

Dan moet 'er een Kaboutermannetje in Huis zyn.

SOPHIE, (*Stil tot Juffrouw Dalem.*)

Ik ontzeg u alle vriendschap en vertrouwen, zo gy niet zwygt.

DE BARON.

Ja! Pains Kobold, Heer van de Kaboutermannetjes, heeft ons misfchien zelf die poets gespeeld.

DE DOCTOR.

Valt 'er dan nergens elders vermoeden?

DE BARON.

Wie zoudt gy dan denken, dat. . . .

DE DOCTOR.

Dat weet ik niet. — Ook spreek ik niet van denken, maar enkel van vermoeden. — Maar den Vaandrig te verdenken! . . . .

JUFFROUW DALEM.

Dat wilt Gy niet, Doctor! noch Mynheer de Baron; noch (*spottende*) de Freule; Dus moeten de Overste of ik. . . .

D E D O C T O R .

Ik beschuldig niemand ; Ik zeg maar , dat het onmogelyk in den Vaandrig vallen kan .

D E B A R O N .

Myne Dochter , ik verlang met den Doctor alleen te zyn .

D E R D E T O O N E E L .

D E B A R O N , D E D O C T O R .

D E B A R O N .

Gy moogt zeggen wat gy wilt , Doctor ; De zaak komt my wonderlyk voor ; Ik weet niet wat ik denken moet ?

D E D O C T O R .

Ik kan niet begrypen , Heer Baron , dat het geschap van eene oude Vrouw zo veel indruk op u maaken kan .

D E B A R O N .

Wat wilt gy ! Zeg ik dan , dat ik het geloove ? Ik zeg maar , dat ik het niet als onmogelyk beschouw .

D E D O C T O R .

Neen ! Niet mogelyk !

D E B A R O N .

Alle uwe verdediging is niets , Doctor ! Hadt gy
E 4 my-

myne ondervinding, gy zoudt anders over de menschen denken.

DE DOCTOR.

Tot dien prys verlang ik niet uit myne dwaaling, zo ik dan dwaalen mocht, getrokken te worden. — Maar myn lieve Baron, uwe woorden en daaden stryden met malkander! Gy spreekt als of gy een Misanthrope waart, en ondertusschen zyt gy steeds bezig om de menschen wél te doen; Gy zoekt alerwegen de ongelukkigen op. . . .

DE BARON.

Omdat ik een dwaas ben; Omdat myn hart zwakker is dan myn verstand! — Met dat alles heb ik myne gelofte redelyk wél gehouden om geen mensch onmiddelyk goed te doen.

DE DOCTOR.

En u zelven dus van veele zalige oogenblikken beroofd.

DE BARON.

Is de dankbaarheid in der menschen natuur? Neen Vriend! Eer wil ik hun alle de andere voortreffelyke hoedanigheden toestaan, welken de yerhite verbeelding van Dichters en Romanschryvers op het papier vertoont, dan deze deugd van dankbaarheid; Die hebben zy niet, en, wanneer zy die voorwenden, liegen zy. Waarom zoude ik my dan als Weldoener bekend maaken, daar ik geen dank verwacht? En, daar ik zelfs, door my te vertoonen, gevaar loop van bedrogen te worden? — Kom aan, Doctor! Gy,
die

die van niemand kwaad vermoedt, hoor myne geschiedenis, en geef my ongelyk zo gy kunt. — Gy zult dan tevens de oorzaak van myn lyden vernemen. — Gy zult my mischien verachten; Maar gy zult my zeekerlyk met medelyden beschouwen en beklagen; Gy zult erkennen, dat ik geboet heb voor myne schuld.

D E D O C T O R.

Dat kan Ik nu reeds getuigen. Hebt gy misdaan, uw berouw en traanen moeten een goed gedeelte van uwe schuld hebben uitgewischt.

D E B A R O N.

Na den dood van mynen Vader, die my een groot vermogen naliet, kreeg ik kennis aan eene Dame van aanzienlyke geboorte, maar welker grootste Rykdom haare Deugd en Eer was. Na ontallyke vruchtlooze poogingen om haar dezen te ontrooven, deed ik een voorstel van trouwen, het welk van Moeder en Dochter met eene groote vreugde wierdt aangenomen. Het Huwelyks-verdrag wierdt ondertekend; De Trouwdag bepaald, maar helaas! — Kort yóór de voltrekking van de plechtigheid — in het ongelukkigst oogenblik van myn leven — zegepraalde ik over haare deugd, en straks daar na besloot ik, in eene wanhoopige luim, haar voor altyd te verlaten. Ik vertrok, en gaf myn jonger Broeder volmacht om alle myne goederen te gelde te maaken, en my naar Frankryk te volgen.

D E D O C T O R.

Hemelsche Vader!

DE BARON.

De straf myner schenddaad toefde niet lang. Myn Broeder schreef my, dat Karolina kort daar na verdwenen was, en stelde zyn vertrek onder veelvuldige voorwendzelen uit. Eindelyk zweeg hy geheel; Ik schreef aan eenen Vriend, en kreeg bericht, dat myne goederen verkocht waren; Dat myn Broeder vertrokken was, maar dat niemand wist waar heen? Ik had onderwyl schulden gemaakt; En wierd in de gevangenis geworpen. Na veele moeite kreeg ik eindelyk, toen ik getoond had, hoe onverwacht ik bedrogen was, myne vryheid weder, maar ik was letterlyk een Bedelaar.

DE DOCTOR.

Arme Man! Hoe beklag ik u.

DE BARON.

Het was oorlog; Ik nam dienst, en, niets om myn leven gevende, trotseerde ik de grootste gevaaren, en was zo gelukkig van eindelyk eene Compagnie te krygen. Myn Generaal, wien ik driemaal van den dood bevryd had, stierf in myne armen, en maakte my erfgenaam van zyn aanzienlyk vermogen.

DE DOCTOR.

Zonderling beloop!

DE BARON.

Ik verliet den dienst, en kruiste geheel Duitschland door om Karolina op te spooren, en het ongelyk, dat ik haar gedaan had, te herstellen, zo yeel in myn ver-

vermogen ware. — Ik wil u niet verhaalen, hoe dikwils men my, door myne goedhartigheid, voor aanmerkelyke sommen heeft opgeligt; Nog voor weinige jaaren ben ik door behulp der Overigheid bevryd geworden om andermaal tot den bedelzak te vervallen. Dat geval, en honderd gelykfoortige gevallen, die wel van wat minder belang waren, maar die my even zeeker toonden, dat der menschen Ziel voor geene waare dankbaarheid vatbaar is, deden my het besluit nemen, om my uitwendig als ongevoelig te vertoonen, opdat ik my voor de geduurige samenspanningen tegen myn beurs mocht beveiligen, maar ondertuschen myn plicht in 't verborgene te betrachten, en de goddelyke barmhartigheid over myn groot wanbedryf te winnen door niemand in elende te laten, dien ik helpen kan. — O! Indien gy wist, Doctor! hoe zwaar het my dikwils valt, den rol van wreed-aart te spelen!

D E D O C T O R.

Daar heb ik blyken van. — En alle uwe pogingen, om uwe Karolina weér te vinden, waren vruchteloos?

D E B A R O N.

Vruchteloos! — Zy moet zeekerlyk van verdriet gestorven zyn. — En inderdaad dat kon niet misfen.

D E D O C T O R.

Maar ik begryp niet hoe uwe Sophie — uwe Dochter. . . .

DE BARON.

Ach Mynheer! Zy — is myne Dochter. — Ja!
 — Haar voor het rampzalig lot van Karolina te
 bewaaren; Haar een braaf Man te geven, is myne
 eenigste zorg. — De Vaandrig scheen my toe die
 Man te zyn. — Hy is arm; Dat gaf my recht op
 zyne dankbaarheid! — Helaas! — Foey, die
 Laaghartige!

VIERDE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR, JACOB.

JACOB.

Heer Doctor! De Geheime Raad verzoekt u by
 hem te komen; Hy bevindt zig gantsch niet wel.

DE DOCTOR.

Terstond. (*Jacob vertrekt*) — Behoud uwe Men-
 schenliefde! Mynheer! — Veroordeel niet op
 dat gy niet veroordeeld wordt! — Ik ben straks
 weder by u.

DE BARON.

Ik hield myn Broeder ook voor een eerlyk Man,
 en evenwel was hy een verdoemde Schurk. —
 Menschenliefde! o Goede God! Menschenliefde!
 Braafheid!

VYFDE TOONEEL.

DE BARON, SOPHIE, JUFFROUW DALEM.

SOPHIE, (*stil tot Juffrouw Da-
lem in 't opkomen.*)

Neen! Dat kan ik u nooit vergeven.

JUFFROUW DALEM, (*stil.*)

Lieve Freule! Ik wensch van gantscher harte, dat ik gedwaald mag hebben.

SOPHIE.

Myn lieve Vader! Het is niet alleen onverdraaglyk voor een eerlyk Man, dat men hem van schurkery verdacht houde, maar het is zelfs zodanig voor yder braaf mensch, die hem als eerlyk Man beschouwt, zulke ongunstige, zulke verscheurende, vermoedens ten zynen opzichte te hooren uiten.

DE BARON.

Gy spreekt met drift, Sophie! Ik kan het uwe jeugd ligtelyk ten besten houden; — Gy weet niet beter. (*stil*) „Myn God! welk een snooda „Schurk ben ik zelf geweest! — Wie zoude het „my aangezien hebben?“

ZESDE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR, SOPHIE, JUFFROUW DALEM, DE VAANDRIG.

SOPHIE.

De Vaandrig! Hemel!

DE BARON.

Doctor! Ik wil dat werk niet meer roeren.

SOPHIE.

Papa! De Vaandrig!

DE VAANDRIG.

Heer Baron! Met schaamte moet ik erkennen, dat ik uw Schuldenaar langer geweest en gebleven ben, dan ik had moeten zyn, en bedoelde te zyn; Vergun my, dat ik u met de hartelykste erkentenis, . . .
(hy geeft hem geld.)

DE BARON.

Welke schuld bedoelt gy?

DE VAANDRIG.

Het heeft u vriendelyk behaagd eene zeer geringe prys op myne inwooning te stellen; Ik heb u van den eersten beginne af onder het oog gebragt, dat dezelve, op verre na, niet evenredig was aan het voordeel, 't welk gy my daarmede bezorgde; Maar uwe goedheid was nooit te bewegen iets boven die bepaaling vast te stellen; Ondertuschen ben ik, wel verre van dit gering kostgeld nauwkeuriger te betalen, naar maate het zo verre beneden de waarde was, en my grootere verplichting daar door wierdt opgelegd, ten uitersten slof geweest in my van dien heiligen plicht te kwyten; Ik kan u niet zeggen, Heer Baron, welk een verdriet, welk eene onrust, dit my in myn gemoed veroorzaakt heeft, maar ik
moest

moest in een noodlottigen stryd van plichten dien eerst betrachten, die den meesten spoed vorderde; Ik was genoodzaakt onedelmoedig — zelfs onrechtvaardig — jegens U te zyn, om. . . . Verfschoon my van meer te zeggen! — Vergeef my dit verwyl! Ik dank God, dat ik my van dezen, zo lang gewenschten, plicht eindelyk heb mogen kwyten.

DE BARON, (*fil.*)

„Ik moet eens zien of hy zig zelve niet verra-
den zal?” Eene punktueele orde is altyd loffe-
lyk, en inzonderheid ten uitersten noodig voor jon-
ge lieden.

DE VAANDRIG.

Ja, Heer Baron! Ik heb u reeds betuigd, hoe zeer het my gesmart heeft den schyn by u te moeten maaken als of deze eigenschap, of liever deze plicht, my onverschillig ware; En evenwel zonder een al-
lerzonderlingst gelukkig roeval zoude ik nog genood-
zaakt zyn geweest myne eenige toevlucht tot uwe
toegevenheid te moeten nemen.

DE BARON,

Hoe zo?

DE VAANDRIG.

Heeft de Freule het u niet verhaald?

DE BARON.

Niets; Niets.

DE

DE VAANDRIG.

Dat een ongenoemde Vriend my een Wisfel van honderd gouden Louifen ten geschenk heeft gezonden?

DE BARON.

Hoe! zyn 'er in de achttiende Eeuw nog zulke Dwaazen in de Wereld?

DE VAANDRIG.

O! Noem toch de eerste aller menschelyke Deugden geene dwaasheid! (*wat scherp*) Wee den mensch, die ongevoelig is voor menschenliefde!

DE BARON.

Maar driemaal Wee den mensch, die weet dat Menschenliefde de eerste aller menschelyke deugden is, en zig evenwel op de laaghartigste wyze gedraagt!

SOPHIE, (*stilt tot Juffrouw Dalem.*)

O myn God! Daar ziet gy nu het beghn van het onheil dat Gy geslicht hebt. (*Zy vertrekt.*)

ZEVENDE TOONEEL.

DE BARON, JUFFROUW DALEM, DE VAANDRIG.

DE VAANDRIG.

Dat komt my onmogelyk voor, Mynheer.

D E B A R O N.

Onmogelyk? Ik zal u een geval verhaalen, dat my in myne jeugd bejegend is. Voor omtrent achttien jaaren kreeg ik kennis aan een jong Heer, die — die een Advokaat was. Hy zwerfte veel van braafheid en rechtschapenheid; — Was behoefstig; — Kortom, ik kreeg hem lief, nam hem in myne bescherming, en schonk hem een ring van waarde; En op denzelfden dag, — terwyl hy by my at, ontstal hy my een orlogie. — Wat zegt gy daar van?

D E V A A N D R I G.

De vraag was, Heer Baron, of iemand, die weet, dat menschenliefde de eerste aller menschelyke deugden is, die derhalven by overtuiging zyne plichten kent, en gevoel van menschenliefde heeft; of zo een mensch zig op eene laaghartige wyze kan gedragen? De Knaap, dien gy bybrengt, was een verachtelyke guit.

D E B A R O N.

Ondertuschen deedt hy zig wonder mooy voor, en de Snoodaart sprak onophoudelyk van edelmoedigheid en deugd; Het vertrouwen derhalven. . . . Wat duivel is dat! — (Hy wil zyn zakdoek gebruiken, en haalt een Servet uit zyn zak, daar een zilveren Lepel uit valt; werpt het Servet aan Juffrouw Dalem toe, omhelst den Vaandrig vuurig, slaat zig zelve voor het voorhoofd, en wykt in zyn Kabinet.)

DE VAANDRIG.

ACHTSTE TOONEEL.

DE VAANDRIG, JUFFROUW DALEM.

DE VAANDRIG, (*Den Baron met
verwondering na-
ziende.*)

Wat is dat, Juffrouw Dalem? My dunkt gy moest
Mynheer volgen.

JUFFROUW DALEM, (*Het Servet en de
Lepel schielyk op-
raapende, vat hem
schreiende by de
hand, die zy drukt.*)

Verfchooning, myn waarde Heer! Duizendmaal
verfchooning!

NEGENDE TOONEEL.

DE VAANDRIG, *alleen.*

Goede Hemel! Welke wonderlyke vertoontingen?
Van den Baron verwacht men vreemde verfchynzels,
wannecr zyne droefgeestigheid de overhand neemt,
maar is de oude Vrouw ook aan die toevallen onder-
hevig? — Dat heb ik nooit bemerkte. — En
zelfs dan laat zig niet alles verklaren! — Zulk
eene zonderlinge aanspraak! — Zulk eene plotsel-
lyke overgang! — En Juffrouw Dalem laat hem
alleen vertrekken! — (*angftig*) Wie weet of hy
niet misfchien. . . . De deur is niet toe; ik moet
eens

eetis gluurten. — (*Hy kykt in 'z Kabinet*) —
 Met het hoofd in de hand. — Hy schynit bedoord.
 — Ik wil hem evenwel liever niet aanspreken.

T I E N D E T O O N E E L.

DE VAANDRIG, SOPHIE, JUFFROUW DALEM.

DE VAANDRIG.

Uwe gehoorzaame Dienaar, Freule!

S O P H I E.

Lieve Vaandrig! — Mochte ik.... Konde ik....
 Ik moet naar myn Vader toe. (*Slijt tot Juffrouw Da-*
lem) Ziet gy nu, onbedachte! Wat leet gy berok-
 kend hebt! (*Zy gaat in het Kabinet.*)

DE VAANDRIG.

Verklaar my eens die verwarring van straks, bid ik.
 — Wat was 'er toch gaande met den Baron?
 — My dacht, gy waart 'er ook in betrokken.

JUFFROUW DALEM, (*verward en*
verlegen.)

Heer Vaandrig! — gy kent — den toestand van
 den Baron; — Het geval, dat hy u verhaalde, treft
 hem, — omdat de ondankbaarheid. . . en ik neem
 zo veel deel in dat geval, omdat — ik geloof, dat
 zyne ziekte alleen uit dergelyke ongelukkige ontmoet-
 tingen geboren is.

DE VAANDRIG.

Maar van één mensch tot allen, en van kwaade
 F 2 men

menschen tot goede, te besluiten! ——— Dog, he-
laas! Het is niet eene van de minste zwakheden der
menschelyke natuur. (*Juffrouw Dalem gaat schieelyk
in 't Kabinet, terwyl de Overste aankomt.*)

ELFDE TOONEEL.

DE VAANDRIG, DE OVERSTE.

DE OVERSTE.

Mag ik vragen, waar de Freule is?

DE VAANDRIG,

By haaren Vader.

DE OVERSTE.

Hebt gy*met haar gesproken?

DE VAANDRIG.

Neen! Zy pasfeerde hier slechts door; ——— Ik
geloof, dat de Baron weder niet wél is. ——— Lie-
ve Heer Overste, gy zyt zo goed geweest van my,
vóór eenige weeken, uit eene groote verlegenheid te
helpen; Ik ben ten hoogsten in myn schik, dat ik
myn woord by u houden kan.

DE OVERSTE.

Mag ik vragen, wat gy daar mede meent?

DE VAANDRIG.

Gy hebt my vyftig Dukaaten geleend, welken ik
verzoek u met de levendigste erkentenis weder ter
hand te mogen stellen. (*Hy telt het geld uit.*)

DE

D E O V E R S T E, (*flit.*)

„ Wat duivel is dat? Nu ben ik deerlyk in de war.
 „ — Had ik toch myn bek gehouden.” —
 Zo het niet onbescheiden is, wilde ik wel vragen...

D E V A A N D R I G.

Hoe ik aan dat geld gekomen ben? — O myn
 lieve Heer Overste, vraag vryelyk; — Van gant-
 scher harte; — Vrienden en Vyanden, — Be-
 kenden en Vreemden, wil ik het vertellen; Dus moet
 eindelyk myn Weldoener myn levendigen dank te we-
 ten komen; Eindelyk moet zulk een edelmoedig be-
 dryf den lof verwerven, dien het verdient, en andere
 groote zielen worden opgewekt. . . .

D E O V E R S T E.

Gy maakt my zeer nieuwsgierig; Mag ik vragen..

D E V A A N D R I G.

Heden morgen, terwyl ik by de Freule was. . . .

D E O V E R S T E.

Wart gy alleen by haar?

D E V A A N D R I G.

Neen! Juffrouw Dalem was 'er by. — He-
 den, met den aanvang van de maand, door myne
 Schuldeischeren gedrongen, — zonder geld —
 zonder Crediet; — Heden, daar ik het een en
 ander zo hoog noodig had, schonk my een onbe-
 kend Weldoener honderd gouden Louisen, door een
 Wisfel in een Brief.

DE OVERSTE.

Is 't waar? *(Mil)* „Hoe duivel komt hy aan dat „fortuin!”

DE VAANDRIG.

O! Indien die edelmoedige Weldoener wist, op welk een tyd, in welken nood, hy my deze weldaad bewezen heeft, zyn vermaak van deze edele daad zou verdubbelen.

DE OVERSTE.

Misfchien is het zo zeer geen weldaad als gy denkt; Misfchien. . . .

DE VAANDRIG.

De taal van den Baron! ——— o! Gy harde zielen, die aan het bestaan van grootmoedige, verhevene, Wezens durft twyffelen! ——— Neem uw geid, Heer Overste, en ontvang myn hartelyken dank voor het leenen,

DE OVERSTE.

Maar. . . . Is de Wisfel al vervallen?

DE VAANDRIG.

Dat blykt, dewyl ik u betalen kan.

DE OVERSTE.

Hebt gy het geid niet meer noodig?

DE VAANDRIG.

Neen Mynheer! Myne schulden zyn alle betaald. Ontvang het, bid ik.

DE

D E O V E R S T E .

Ik heb uw Recipis niet by my.

D E V A A N D R I G .

Dat is niet met al; Gy zult het wel scheuren zodra
gy te huis komt.

D E O V E R S T E .

Ik wil het geld niet aannemen.

D E V A A N D R I G .

Heer Overste! Ik ben Officier, gelyk gy; Ik wil
even weinig in schulden blyven als van Aalmoesfen
leeven.

T W A A L F D E T O O N E E L .

D E V A A N D R I G , D E O V E R S T E , J U F F R O U W
D A L E M .

J U F F R O U W D A L E M .

Wat zachtjes Heeren! De Heer Baron sluimert.

D E O V E R S T E .

Is de Freule by hem?

J U F F R O U W D A L E M .

Ja.

D E O V E R S T E .

Zal zy niet hier komen?

JUFFROUW DALEM.

Neen! De Baron moet niet allen blyven, en ik heb bezigheden.

DERTIENDE TOONEEL.

DE VAANDRIG, *(het geld in de hand genomen hebbende.)*

Ik verzoek nogmaals, heer Overste. . .

DE OVERSTE.

Ik dat geld. . . . Maar, wat drommel! Zo is het myn plicht u de geheele zaak te ontdekken. — Gy verlangt den Vriend te leeren kennen, die u de h nderd Louifen geschonken heeft, niet waar?

DE VAANDRIG.

Hoe! Gy weet dan. . . .

DE OVERSTE.

Geduld! — Dezen morgen vertelde ik aan den Baron het voorval dat gy gisteren op de Parade hebt gehad; En ik berispte u om u de waarheid te zeggen, dat gy den Generaal zo kort afgezet, en u daardoor den weg ter uwer bevordering gesloten, hadt.

DE VAANDRIG.

Hy moge myn geheele leven lang gesloten blyven eer ik hem door laagheden openen zal.

DE OVERSTE.

Noemt gy het laagheden. . . .

D E V A A N D R I G .

Verfchoon myn ongeduld, Heer Overfte! — Ter
Hoofdzaake zo 't u belieft.

D E O V E R S T E .

Daar ontviel my een woord van die vyftig Dukaaten.

D E V A A N D R I G .

Dat was niet edel, Overfte!

D E O V E R S T E .

Op myne eer het gefchiedde uit geen kwaad oog-
merk! — Dat voorval van gisteren, gelyk ik u
zeide, fpeet my; Ik beklagde u; — Kort; De Doc-
tor heeft my vyftig Dukaaten opgedrongen — opge-
drongen; En hy heeft my gezegd, dat hy van uwe
Bloedverwanten order hadt om uwe fchulden heime-
lyk te betaalen.

D E V A A N D R I G .

Bloedverwanten?

D E O V E R S T E .

Nu zult gy, dunkt my, ook wel raaden kunnen,
van waar die honderd Louifen komen?

D E V A A N D R I G .

Neen, waarachtig niet! Zo min als ik raaden kan
naar meer dan eenen Bloedverwant, die nog armer,
en veel ongelukkiger, is dan ik zelf.

DE VAANDRIG.

DE OVERSTE.

Waar toe die vermomming? Gy weet niets van uwe
Bloedverwanten in Zweden?

DE VAANDRIG.

In Zweden?

DE OVERSTE.

Waarlyk niet? ———— Dan is 't my lief, dat ik u
dit gewichtig nieuws het eerst heb mogen ontdekken.

DE VAANDRIG.

In Zweden? ———— Dat kan niet zyn; De Doctor
heeft u wat wys gemaakt.

DE OVERSTE.

Zo? ———— Nu dan is 't iemand, die hier t' huis
hoort, en wien ik spoedig zal uitvinden. ———— Wat
zegt gy van den Baron?

DE VAANDRIG.

Van den Baron? ———— Daar ben ik dank aan
schuldig voor dat hy my zo goed koop by hem laat
logeeren; Maar hadt gy gezien, hoe vaardig hy de huur
ontving, welke ik hem, zo llraks, daar voor betaalde...

DE OVERSTE.

Of van den Hofraad Brenner?

DE VAANDRIG.

De Hofraad Brenner? Even weinig. ———— In
Zweden? In Zweden? ———— Is dat mogelyk?

Dz

D E O V E R S T E.

Waarom niet mogelijk? Wie kent zyns geheele Familie?

V E E R T I E N D E T O O N E E L.

DE VAANDRIG, DE OVERSTE, DE DOCTOR,
JUFFROU DALEM.

D E D O C T O R.

Ik hoop, dat dit voorbeeld u tot waarschouwing zal verftrekken, Juffrouw Dalem!

J U F F R O U W D A L E M.

Dat zal het waarlyk, Doctor! Wees daar gerust op.
(Zy gaat in 't Kabinet.)

D E O V E R S T E, (*die ondertusſchen op zyn Horologie ziet.*)

Te duker! Al vyf uren! Ik moet naar den Generaal! ——— Ik laat u alleen, Heeren! Gy hebt malkanderen vry wat te zeggen, onderſtel ik, (*ſil tot den Vaandrig.*) Verlaat 'er u op; Ik zal den onbekenden Vriend, of Bloedverwant, ongetwyffeld uitvinden.

V Y F T I E N D E T O O N E E L.

D E V A A N D R I G, D E D O C T O R.

D E D O C T O R, (*ſil.*)

„Zou hy my verraden hebben?” De Overſte ſchynt altyd viſites te moeten doen.

D E

DE VAANDRIG.

Heer Doctor! Ik had my niet durven vleien zo veel deel in uwe vriendschap te hebben.

DE DOCTOR.

Ik poog met elk in goede verstandhouding te leven, maar ben byzonderlyk de vriend van zulk een edel en voortreflyk jong Heer als ik het genoeg heb van te zien.

DE VAANDRIG.

Gy maakt my verlegen, omdat ik niets weet, waarmede uwe vriendschap te beantwoorden?

DE DOCTOR.

Te beantwoorden? Door uwe wederkeerige vriendschap, welke ik hartelyk wensch my waardig te maken.

DE VAANDRIG.

Gy wilt my de dankzegging bespaaren, grootmoedig Man!

DE DOCTOR.

Waarvoor zoudt gy my dank schuldig zyn?

DE VAANDRIG.

Hoe! Wilt gy my nog eene gunst verbergen, die u zo veel eer doet door uwe edelmoedige wyze van behandelen? — Zy kon my niet onbekend blyven.

D E D O C T O R .

Ik verflaa u niet.

D E V A A N D R I G .

Dan moet ik duidelyker spreken : Gy hebt den Overste Alsing vyftig Dukaaten voor my betaald.

D E D O C T O R , (*fit.*)

„ Vervwenscht ! ” Wat ? Wat ?

D E V A A N D R I G .

Geene uitvluchten , Mynheer ! Ik weet het van den Overste zelve . ——— Verberg my , bid ik , niets ; Ik ben voor alle myne bekenden een raadzel .

D E D O C T O R .

Dat is waar .

D E V A A N D R I G .

Gy kunt het oplossen .

D E D O C T O R .

Hoe zo ?

D E V A A N D R I G .

Wie heeft u den last gegeven om die vyftig Dukaaten voor my te betaalen ?

D E D O C T O R .

Heer Vaandrig !

D E

97 DE VAANDRIG.

DE VAANDRIG.

Gy hebt den Overste gezegd, een Bloedverwant in Zweden.

DE DOCTOR.

Ik heb gezegd een Bloedverwant in Zweden, of Lapland, om zyne vraagen te ontwyken.

DE VAANDRIG.

En de myne mischien ook?

DE DOCTOR, (*fil.*)

„Ik durf hem de waarheid volstrekt niet ontdekken.” Wat vraagt gy, Mynheer?

DE VAANDRIG.

Ik vraag, of gy de vyftig Dukaaten voor my betaald hebt?

DE DOCTOR.

Dat kan ik niet ontkennen.

DE VAANDRIG.

Dan heb ik ook door u die honderd Louis d'or bekomen.

DE DOCTOR.

Honderd Louis d'or? Daar weet ik niets van.

DE VAANDRIG.

Onmogelyk! — Twee zulke menschen! —
En dat ter zelfder tyd! — Onmogelyk.

DE

D E D O C T O R.

Dat moet evenwel waar zyn. — Zoude uwe Weldoener zig niet in gevaar stellen van bekend te worden, zo hy dubbelde wegen infloeg tot een oogmerk, dat hy volstrekt geheim wil houden?

D E V A A N D R I G.

Dat zy zo 't wil! Maar gy hebt den Overste gezegd, dat ik Bloedverwanten in Zweden heb; Wat is daar van?

D E D O C T O R.

Ik kan, ik mag, op die vraag niet antwoorden.

D E V A A N D R I G, (*heftig.*)

Ik bezweer u, Doctor, Gy moet daar op antwoorden; Het geluk van een persoon, die my dag en nacht de bangste zuchten asperst, is daar in betrokken.

D E D O C T O R.

Heer Vaandrig! Verklaar u duidelyk, en ik zal spreken.

D E V A A N D R I G.

Ik kan niet; Ik mag niet; Een Eed bindt myne tong; — O! Mocht ik spreken! Uwe traanen zouden met de myne vloeijen. — Nu dan! — Heb ik Bloedverwanten in Zweden? — Dan kan ik misfehien het lot van eene my altyd dierbaare persoon verligten, die thans (*hy schreit*)..... o God! Heb ik ook reeds te veel gezegd?

DE DOCTOR, (*Stil.*)

„Nu moet ik spreken.” Neen Vaandrig! De klip komt van een rechtschapen Inwooner dezer Stad! Ik sprak slechts van uwe Zweedsche Bloedverwanten om den Overste alle spoor van vermoedens te beneemen.

DE VAANDRIG, (*gemelyk*)

Zo moest het wezen! Daar moet geen schaduw van hoop voor den Ongelukkigen overblyven!

DE DOCTOR, (*Stil.*)

„Ik vrees dat de Baron gelyk heeft; Een heime-
„lyke minnehandel stort hem mogelyk in 't verderf!”
Ik hoop gy zult niet altyd ongelukkig zyn.

DE VAANDRIG.

Wist gy alles, gy zoudt my ten minsten nu als zodanig beklagen.

DE DOCTOR.

Vergeet uwen onbekenden Vriend niet!

DE VAANDRIG.

Gy hebt gelyk, Mynheer: ——— Vergeef het my; ——— En dat de goede God, die my dezen Weldoener heeft toegeschikt, het my vergeve! — Onbedachte Dwaas, die ik was! ——— Op 't punt van morren, daar ik vurig behoort te danken. ——— Mocht ik dat slechts doen! ——— Hebt gy geene vryheid my mynen Weldoener te noemen?

DE DOCTOR.

Neen.

D E V A A N D R I G.

Dan moet de opperste Zegenaar hem vergelden!
 — En, wil hy geen dank van my ontvangen,
 dan zal ik, op 't gezicht van elken Menschenvriend,
 by my zelve denken; Dat is mischien de Man! En
 ik zal myne stille gebeden tot God voor hem opzen-
 den.

D E D O C T O R.

Mischien ontdekt hy zig spoedig aan u. —
 Wilt gy my nu ook eene vraag veroorloven?

D E V A A N D R I G.

Welke?

D E D O C T O R.

Gy weet ik ben Doctor; En uw welzyn gaat my
 ter harte; Zyt gy ziek? — Of zyn de Medicy-
 nen, welken gy uit de Stads-Apotheek krygt, niet
 voor u geschikt?

D E V A A N D R I G.

Neen. (*stl*) „o God!”

D E D O C T O R.

Genoeg. — Verschoon myne nieuwsgierig-
 heid; Zy bedoelde een goed oogmerk.

D E V A A N D R I G.

Ik ben daar van verzeekerd; Dog zwyg toch, bid
 en betuig ik u; Myne rekening is betaald.

DE DOCTOR.

Hebt gy voor uwe Medicynen een Geneesheer noodig, zo verlaat u op myn yver.

DE VAANDRIG, *(op een zeer droevigen toon.)*

Misfchien moet ik eerlang myne toevlucht tot u nemen.

ZESTIENDE TOONEEL.

DE VAANDRIG, DE DOCTOR, DE BARON,
SOPHIE, JUFFROUW DALEM,

DE BARON.

Ha! Daar vind ik u by malkanderen! Dat is my recht aangenaam. — Doctor, ik heb daar een heel gerust slaapje gehad; Ook heb ik my in lang zo wél niet bevonden.

DE DOCTOR.

Een gevolg der beweging; Houd daar toch dagelijks mede aan.

DE VAANDRIG.

Het is my hartelyk lief, Heer Baron! *(Hil)* „Zou hy het zyn? De Doctor is zyn Vriend.”

DE BARON.

Ik bedank u, Heer Vaandrig! — Maar waarom zo betrokken? Zo in gedachten?

D E V A A N D R I G.

Ik peins onophoudelyk om myn Weldoener uit te vinden: (*Hy ziet den Baron sterk in 't gezicht.*)

D E B A R O N, (*fil.*)

„Hy zoekt my uit te hooren.” Het is een goeden Hals, daar blyf ik by; Maar zyne dwaasheid heeft juist van pas voor u gewerkt!

D E V A A N D R I G.

Heer Baron! — Ik bid u... Het valt my zwaar u dus te hooren spreken.

D E B A R O N.

Ey! Wat heeft hy vóór met zig zo te vermommen? — Waarom berooft hy zig van het genoeg van zyne weldaad te zien werken? — En daarenboven zo hy niet ryk genoeg is om het werk door te zetten, dan hadt hy met deze enkele gunst ook wel t' huis mogen blyven; En heeft hy vermogen, dan is zyne gift nog veel te klein, en verschaft een blyk, dat hy nog maar tot een zeker punt edelmoedig is.

D E V A A N D R I G.

Ik zou my myne schrandtheid niet vergeven kunnen, indien dezelve my zulke uitleggingen van het edelst en grootmoedigst bedryf kon doen vinden.

D E B A R O N.

Behaagt u dan deze beter? — Indien hy niet volkomen overtuigd is wegens uw goed karakter en wezenlyke behoefte; Indien hy niet grondig weet,

dat uwe benarde omftandigheden niet aan eigen verzuim of fchuld, maar aan een famenloop van ongelukken zyn toe te fchryven, dan houde ik fttaande, dat hy als een Slechthoofd handelt, met zyn geld weg te fmyten aan een Jongman, die, misfchien, zyne gunften niet verdient.

DE VAANDRIG.

Van zulk een edel mensch zo te moeten hooren fpreken!

SOPHIE, (*ftil.*)

„ Myn Vader zo te moeten hooren fpreken!”

DE DOCTOR, (*ftil tot den Baron.*)

Gy hebt u zelven daar eene fraaije Lofreden gemaakt! — Mynheer de Baron valt heden niet in gunftige verklaringsen, Heer Vaandrig!

DE VAANDRIG.

Zyn 'er ook Medicynen voor de Ziel, Heer Doctor? (*ftil*) „ Zyn hart moest gereinigd, en daar moesten menfchelyke aandoeningen in gefort, worden.”

DE BARON.

Nu van wat anders! — Daar geene Dames gevoegelyk by tegenwoordig kunnen zyn.

Z E V E N T I E N D E T O O N E E L .

D E V A A N D R I G , D E D O C T O R , D E B A R O N .

D E B A R O N .

Begryp wel, lieve Vaandrig! Ik ben wel niet eene van die aandoenlyke zielen, die uit loutere mildaardigheid hun geld het venster uitwerpen; Maar evenwel.... Wat wilde ik daar zeggen? *(fil tot den Doctor)* Het valt duivelsch zwaar, het Meisje zelf te moeten aanbieden.

D E D O C T O R , *(fil tot den Baron.)*

Stel dat ook nog wat uit.

D E B A R O N , *(fil.)*

Neen! Ik heb hem beledigd door myne onbillyke verdenking, en ben hem eene oogenbliklyke voldoening schuldig.

D E D O C T O R , *(fil.)*

Maar ik heb gemerkt. . . .

D E B A R O N , *(fil.)*

Het moet nu voort. — Heer Vaandrig! —
Wat wilde ik daar ook zeggen? *(fil)* „Verdoemd!
„Zelf aan te bieden!”

D E V A A N D R I G .

Gy schynt onrustig, Heer Baron.

D E B A R O N .

Ja! — Want — Wat wilde ik daar ook
zeg-

zeggen? — Ja! — Heer Vaandrig, waarom zoekt gy uw fortuin door een goed huwelyk niet te verbeteren?

DE VAANDRIG.

Een Huwelyk? Ik! die my zeiven nauwelyks onderhouden kan.

DE BARON.

Ik spreek van een *goed* Huwelyk; Van eene Vrouw met geld.

DE VAANDRIG.

Die zou My wel nemen? My!

DE BARON.

Wel waarom niet? Daar zyn veele Goedhalzen in de Wereld.

DE VAANDRIG.

Heer Baron!

DE BARON.

Gy hebt immers al zo een Goedhals gevonden, die u door eene tweede hand geld toefchikt en geen dank begeert; Zo kan 'er ook een ander van die soort zyn, die u zyne Dochter of Nicht in de armen werpt, en haar een goede uitzetting mede geeft. (*stil*) „Zo hy „ maar niet te veel merkt.”

DE VAANDRIG, (*verbaasd*.)

Heer Baron!

D E B A R O N .

Dan kondt gy uw afscheid nemen; en behoefde gy u wegens de gunst of ongunst van den Generaal niet te bekommeren.

D E V A A N D R I G . *(stilt.)*

„ Wat moet ik hier van denken? ” Mynheer!

D E B A R O N . *(tot den Doctor.)*

Duidelyker kan ik waarachtig niet spreken. —
 Gy antwoordt niets, Vaandrig!

D E V A A N D R I G .

Wat kan ik op zo een schoonen droom antwoorden? — Onderfeld, daar was eens zulk een edelmoedig Man; — Zoude ik dan nog het eerste voorstel kunnen doen zonder in het vermoeden van de laaghartigste baatzucht te vallen?

D E B A R O N . *(wat scherp.)*

Dat'is evenwel te veel gevergd, dat hy zelf u het Meisje zoude aanbieden.

D E D O C T O R .

Ook zoude de Vader uit deze achterhoudenheid besluiten moeten, dat uw hart zig daar niet toe schikte.

D E V A A N D R I G .

Hoe valsch zou dat besluit zyn!

D E B A R O N .

Dus is uw hart dan nog volkomen vry?

DE VAANDRIG, (*Hem by de hand
vattende.*)

Neen! Heer Baron, het is verliefd op de Doch-
ter van den zonderlingsten, den grootmoedigsten, Man.

DE BARON.

Gy vermoedt evenwel niet dat ik de Man ben...

DE VAANDRIG.

Dat zy zo 't wil; Ik herhaal myne bekentenis,
en zal die eeuwig herhaalen.

DE BARON.

Ik ben het, lieve Jonge! Ik ben het; Ik schenk
u myn Meisje! He! Sophie! Sophie!

DE VAANDRIG.

Waak ik? Of droom ik?

DE DOCTOR, (*stil.*)

„Daar mag de Drommel wys uit worden.” Gy
waakt, denk ik.

DE VAANDRIG, (*des Barons hand we-
der aanvattende; ge-
heel verrukt.*)

Gy schenkt my Sophie? My?

DE BARON.

U, u, myn Zoon. ——— Sophie! Sophie!

DE VAANDRIG.

Myn God! Wat is dat?

AGT-

AGTTIENDE TOONEEL.

DE VAANDRIG, DE DOCTOR, DE BARON,
SOPHIE, JUFFROUW DALEM.

DE BARON.

Meisje gy zyt de Bruid!

SOPHIE, (*vrolyk.*)

De Bruid?

DE BARON.

De Bruidegom zal straks komen.

SOPHIE, (*bedroefd.*)

Straks komen?

DE BARON.

Ja. De Overfte.

SOPHIE, (*schreiende.*)

De Overfte?

DE BARON.

Wat is 'er? wat deert u?

SOPHIE.

Myn lieve Vader, wilt gy my dan dood laten vragen?

DE BARON.

Zo het dan de Vaandrig was?

SOPHIE.

De Vaandrig?

DE BARON.

Zoudt Gy Dien niet dood vragen? — Wat zegt gy? Wilt gy hem?

SOPHIE.

Uw wil is my een wet.

DE BARON, (*haar in zyne armen werpende.*)

Daar hebt gy hem.

DE VAANDRIG, (*verrukt.*)

Heer Baron! — Freule! — Is het een droom?
— O ik de gelukkigste aller Menschen! — Aan my, een Behoeftigen, Uwe Dochter? — Grootte God! Wat zal Zy daar van zeggen? — Ik moet! — Ja! Ik moet Haar zien. — Myn Vader! Myn dierbaare Sophie! — Straks — Straks ben ik weder by u.

NEGENTIENDE TOONEEL.

DE DOCTOR, DE BARON, SOPHIE, JUFFROUW DALEM.

DE BARON.

Wat duivelsche zotternyen slaat hy uit?

SOPHIE.

En loopt weg, zonder my een wys woord te zeggen!

JUS-

JUFFROUW DALEM.

Hy sprak zo wat van eene andere Dame.

D E B A R O N .

De Vreugde heeft hem , geloof ik , zyn verstand benomen.

D E D O C T O R .

Zyn gedrag is my onverklaarbaar ; Dog ik heb eene ontdekking gedaan , welke ik u alleen wenschte te openbaaren. — Ik volg u voor een oogenblik in uw Kabinet.

D E B A R O N .

Zo als gy wilt.

T W I N T I G S T E T O O N E E L .

SOPHIE, JUFFROUW DALEM.

S O P H I E .

Begrypt gy dat , lieve Dalem ?

JUFFROUW DALEM.

Byna.

S O P H I E .

En hoe ?

JUFFROUW DALEM.

Ik mag u niet uit uwen zoeten droom ontwaaken.

So.

SOPHIE.

Zo meent gy dan, dat hy my niet bemint?

JUFFROUW DALEM.

Hy bemint u zeekerlyk.

SOPHIE.

Wel dat is alles, wat ik wenschen kan.

JUFFROUW DALEM.

Maar bemint hy u alleen?

SOPHIE.

Hoe! Twee te gelyker tyd te beminnen?

JUFFROUW DALEM.

O! Het hart van zulk een jong Mensch heeft veele ruimte.

SOPHIE.

Zo hy nog een ander voorwerp bemint, begeer ik hem niet.

JUFFROUW DALEM.

Een verdeeld hart is ook geen benydenswaardig goed.

SOPHIE.

Maar hy was zo verrukt.

JUFFROUW DALEM.

Om dat hy bemint; Maar hy was straks weder onrustig, toen hy bedacht, dat hem andere banden knoopten. — Wat kan anders die uitroeping betekenen „Groote God, wat zal Zy daar van zeggen?”

So.

S O P H I E .

Hadt myn Vader my toch onder de eerlyke Boeren gelaten!

J U F F R O U W D A L E M .

Ook onder de Boeren zyn Meisjes, die vroeger beminnen dan zy moesten.

S O P H I E , (*verdrietig.*)

Ik wil geheel niet trouwen.

J U F F R O U W D A L E M .

Dat zal uw Vader niet toestaan.

S O P H I E .

Zo hy het volstrekt beveelt, dan moet ik.

J U F F R O U W D A L E M .

Vóór dien tyd hadt gy niet moeten beminnen.

S O P H I E .

Gy spreekt zeer zonderling! Heb ik het gewild? Moest ik niet? ——— Daar! Vraag het myn hart en laat dat antwoorden. ——— Ik gaa naar den tuin. ——— Die verwenschte winkel, daar gy my zo dikwils van gesproken hebt!

J U F F R O U W D A L E M .

Lief Meisje! Indien zulk eene ontdekking gemaakt moet worden, is het beter vóór, dan na, het Huwelyk.

Einde van het tweede Bedryf.

D E R .

DERDE BEDRYF.

(De Kamer van het Eerste Bedryf.)

EERSTE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR.

DE BARON.

En het ergste eens genomen; ——— Indien hy zelfs eene Dulcinea hadt, die hem zyne geringe wedde hielp opteeren; ——— Zoude hy die voor Sophie — en om myne eer — niet ligt verlaten kunnen?

DE DOCTOR.

Ik herinner my nauwkeurig zyne uitdrukking; „Heb ik Bloedverwanten in Zweden, sprak hy, dan kan ik het lot van eene my steeds dierbaare Perfoon verlichten.” ——— Zo spreekt men van geen Meisje, dat men zo maar terflond verlaten kan.

DE BARON.

O! O!

DE DOCTOR.

Zal ik u myn vermoeden zeggen?

DE BARON.

Wel nu?

DE DOCTOR.

Ik vrees dat de arme drommel heimelyk, en ongelukkig, getrouwd is.

DE BARON.

Getrouwd? — En hy heeft my met myn voorstel tot het uiterste laten komen! — En heeft 'er my voor bedankt! — En heeft het met eene vervoering van vreugde aangenomen? — Ik zweer, dat zal hy met zyn Bloed betaalen.

DE DOCTOR.

Aanstonds vuur en vlam! Denk aan uwe gezondheid.

DE BARON.

Waarom vertelt gy my dan zulke dingen? Dan komt de oude Zoldaat aanstonds weder boven.

TWEEDE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR, SOPHIE.

SOPHIE.

Lieve Papa! Zo aanstonds is 'er door een Bediende dit Billet voor den Vaandrig gebragt.

DE BARON.

Wat gaat dat my aan!

SOPHIE, (*fil.*)

„ Ik had my geveid, dat hy vergunnen zoude het te openen.” Ik meende het u te moeten brengen
Papa. De

DE BARON.

Sophie! bemint gy den Vaandrig?

SOPHIE.

Lieve Papa!

DE BARON.

Spreek op.

SOPHIE.

Gy hebt hem voor my geschikt; Dus is 't myne plicht hem te beminnen.

DE BARON.

Maar zo 'er van die party niets worden kan?

SOPHIE.

Waarom zou daar niets van worden? — Dit Billet. ..

DE BARON.

Zoudt gy gaarne lezen.

SOPHIE.

Zoude ons veel opheldering kunnen geven.

DE BARON.

Laaghartige Boeremeid!

SOPHIE.

O Myn Vader! (*Zy wendt zig om en schreit.*)

DE BARON.

O Gy stort traanen! Waarom toch?

S O P H I E.

Ach! Moet ik dan steeds uwe verwytingen hooren?
Waarom hebt gy my verfloten? Waarom hebt gy my
negen Jaaren, verre van u, onder Boeren-Meiden la-
ten opvoeden?

D E B A R O N.

Zo gaat het met de meeste menschelyke handel-
gen; Altyd misverstand!

S O P H I E.

Zonder eene Moeder gekend te hebben, die myn
verstand en myn hart zou hebben geformeerd, ver-
lies ik dagelyks van de genegenheid myns Vaders.

D E B A R O N.

Wie zegt u dat?

S O P H I E.

Het blykt genoeg uit dien naam, dien gy my zo
dikwils geeft.

D E B A R O N.

Trek dat zo verre niet; Ik heb u lief, en zoek u
geen verdriet te doen, flaa die kwaade naamen maar
over.

S O P H I E, (*hem de hand kussende.*)

Myn Vader!

D E D O C T O R.

Heeft men den Bediende niet aan 't Livrei gekend?

SOPHIE.

Neen! Ik heb daar al naar gevraagd.

DE DOCTOR.

Weet men de herkomst van den Vaandrig? Ik heb dat al vroeger willen vragen.

DE BARON.

Hy is van eene goede Familie, maar heeft zyne Ouders zo vroeg verloren, dat hy zig hunner nauwelyks herinneren kan; Een verre Bloedverwant trok zig zynes aan, en bragt hem in den ouderdom van tien Jaaren reeds in onzen dienst; De Bloedverwant stierf, en de goede jonge heeft het, na twaalf Jaaren lang zyn plicht wel betracht, en in den laatsten Oorlog veel bravoure getoond, te hebben, eindelyk zo verre gebragt, dat hy nu Vaandrig is.

SOPHIE, (*die onderwyl het Billet van alle kanten bekeken heeft.*)

Ach! Myne lieve Vader, verſchooning, om 's Hemels wil verſchooning, bid ik.

DE BARON.

Wat is 'er dan?

SOPHIE.

Het Billet. . . .

DE BARON.

Wel nu, het Billet?

SOPHIE.

Is opengeraakt, zonder dat ik weet hoe?

DE

DE BARON.

Vervloekt!

SOPHIE.

Ik heb 'er waarlyk geen schuld aan; — Ik wil het ook niet lezen; Daar Heer Doctor! *(Zy geeft hem het Billet over, en gaat schielyk heen.)*

DERDE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR.

DE BARON.

Verwenscht Meisje!

DE DOCTOR.

Heer Baron! In de vaste overtuiging, dat gy my voor een eerlyk Man houdt, raade ik u het Billet te lezen.

DE BARON.

Neen Doctor! Dat zou by my een Schurkenstreek heeten.

DE DOCTOR.

Dat vind ik niet; Noch gy, noch ik, hebben het geopend, en dewyl het ons naar alle waarfchynlykheid licht geven kan. . . .

DE BARON.

Ik begeer geen licht tot dien prys.

DE DOCTOR.

Maar. . . .

DE BARON.

Neen Doctor, ik lees het niet.

DE DOCTOR.

Bedenk toch. . . .

DE BARON.

Kunt gy uwe nieuwsgierigheid niet vermeesteren, zo lees gy het, en ik zal het zwygen; — Schoon ik daar in mischien al meer doe, dan een eerlyk Man betaamt. — Maar onder die uitdruklyke voorwaarde, dat ik 'er geen woord van weten zal.

DE DOCTOR, (*na het stilgelezen te hebben.*)

Vergunt gy my het aan u voor te lezen?

DE BARON.

Volsfrekt niet.

DE DOCTOR.

Het betreft eene zaak, die. . . .

DE BARON.

Ik ben doof.

DE DOCTOR.

Daar het geluk van uw kind mischien van afhangt.

DE BARON.

Wilt gy my volsfrekt tot een slecht Kaerel maaken?

DE DOCTOR.

Ik neem al dat verwyt, alle gevolgen, voor myne rekening.

DE

DE BARON.

Ik wil niet.

DE DOCTOR.

Gy moet het hooren, of gy toont u onverschillig
voor het welzyn van uwe Dochter.

DE BARON.

Nu voor den Duivel dan! Lees op.

DE DOCTOR, (*leest.*)

„ Wat is de reden, lieve Vaandrig, dat ik u sints
„ agt dagen niet gezien heb? Myne Kinderen ver-
„ langen, ja zuchten naar u; Uw Lotje is niet te
„ troosten, en Karel wil geen woord Fransch spreken
„ voor dat hy u gezien hebbe: Laat, in allen geval-
„ le, bericht van u toekomen aan

uwe toegenegen Vriendin van B..

DE BARON.

Uw Lotje is niet te troosten! — Verdoemde
streeken!

VIERDE TOONEEL.

DE BARON, DE DOCTOR, SOPHIE.

DE BARON.

Wat wilt gy?

SOPHIE, (*droevig.*)

De Vaandrig is daar even t'huis gekomen. Hy was
als krankzinnig; — Hy greep myne hand en

riep met luider stem; ——— Engelin! U mag ik niet bezitten! Vloek! Vloek! ——— „ En zo vloog hy „ naar zyn Kamer.”

DE BARON, (*haalt den Doctor het Billet uit de hand en geeft het Sophie*)

Daar lees, lees!

SOPHIE, (*leest stl.*)

O Hemel!

DE DOCTOR.

Wil ik eens met hem gaan spreken?

DE BARON.

Neen! Dat is myne zaak.

DE DOCTOR.

Maar Heer Baron. . . .

DE BARON.

Gelooft gy dat ik een Mensch ben?

DE DOCTOR.

Welk eene vraag!

DE BARON.

En dat ik met Menschen omgegaan heb?

DE DOCTOR.

Ongetwyffeld zeer veel.

DE BARON.

Laat my alleen; Ik zal hem spreken.

DE DOCTOR.

Ik durf niet.

DE BARON.

Laat my alleen, Doctor, zo gy niet alles wilt be-
derven.

DE DOCTOR.

Gy wilt. . . . .

DE BARON.

Alleen met hem zyn. Hy zal zyne geheimen eer
aan eenen dan aan twee vertrouwen; En de zaakraakt
My, niet U? Wat men niet weet zal men niet ver-
tellen.

DE DOCTOR.

Ik bid u Heer Baron.

DE BARON.

Ik heb u myn vertrouwen niet geschonken om my
in myne voornemens hinderlyk te zyn.

DE DOCTOR.

Zo als gy dan wilt. Ik gaa. (*De Baron schelt.*)

VYFDE TOONEEL.

DE BARON, SOPHIE, JUFFROUW DALEM.

DE BARON.

Verzoek den Vaandrig by my te komen? Is'er dan
niemand?

S O P H I E .

Papa! Daar is het Billet te rug; — Ik verzoek voor altyd van trouwen versochoond te mogen blyven.

D E B A R O N , (*Schelt weder.*)

Waarom komt 'er dan niemand? — Gaa gy heen, Sophie, en belast aan Juffrouw Dalem, dat zy den Vaandrig verzoeke terstond by my te komen.

S O P H I E .

Myn lieve Vader, vergun my. . . .

D E B A R O N .

Gaa ten eersten! —

Z E S D E T O O N E E L .

D E B A R O N , D E V A A N D R I G .

D E B A R O N , (*een keer of twee op en neder gaande.*)

Ha! daar is de Vaandrig.

D E V A A N D R I G , (*op zyne kniën vallende.*)

Welk een geluk. dat ik u alleen vinde, Heer Baron! Myn hart dringt my om naar u toe te snellen, en u knielende te komen bedanken voor het allerdiërbaarst-geschenk, waarmede gy my vereeren wilde.

D E B A R O N .

Rys op! Rys op! Een Officier moet nooit knielen.

D E V A A N D R I G .

'T Is niet de Officier, 't is de Mensch, die den grootmoedigsten zyner Medemenschen komt bedanken.

D E

DE BARON.

Gy verlangt derhalven naar het bezit van 't Meisje?

DE VAANDRIG.

Groote God! Is 'er een ongeluk, dat naar het myne gelykt?

DE BARON.

Wat nu weder?

DE VAANDRIG.

Wanneer u op de openbaare wegen een elendige ontmoet, die naakt of uitgehongerd, of met verlamde Ledemaaten u om een aalmoes bidt, zo noem hem vryelyk gelukkig by my.

DE BARON.

Antwoord my recht uit; Wilt gy Sophie?

DE VAANDRIG.

Ik kan niet. — Ik mag niet.

DE BARON.

Vervloekt! En gy neemt myn aanbod aan?

DE VAANDRIG.

Konde ik dan denken? . . . . Konde ik vermoeden? . . . . Zyt gy beledigd, myne elende zal u wraak verschaffen.

DE BARON.

Hier is een opgebroken Billet! — Maar verdoemd moet gy zyn; — En elk, — die my daar toe bekwaam oordeelt — Sophie heeft het in de verwarring haarer gedachten gedaan.

DE VAANDRIG, (*ziet de Ondertekening,
en steekt het in zyn Zak.*)

't Is myn schuld niet.

DE BARON.

Zo bedaard?

DE VAANDRIG.

Waarom niet bedaard by de onverschilligste zaak
van de Wereld?

DE BARON.

Voor my niet onverschillig! God help my! Gantsch
niet onverschillig; ——— Dat miserabel Schepzel is
de oorzaak van myn hoon en schimp!

DE VAANDRIG.

Welk Schepzel?

DE BARON.

Uw Lotje, dat niet te troosten is.

DE VAANDRIG.

Rechtvaardige Hemel! ——— Eene verdenking
van dien aart ontbrak 'er nog om myne vernedering
te voltoojien! ——— Zyt gy niet meermaalen aan 't
Huis van den Hofraad Brenner geweest, Heer Baron?

DE BARON.

Ja.

DE VAANDRIG.

En herinnert gy u dan niet meer, dat 'er twee
Kinderen, Carel en Lotje, in dat huis zyn.

DE

DE BARON.

Dat weet ik zeer wel.

DE VAANDRIG.

Wel nu!

DE BARON.

Wel nu?

DE VAANDRIG, *(op een sterker toon.)*

Wel nu; Om niet nutteloos in myn leven te zyn; om geene weldaaden te genieten daar ik niet aan beantwoordde; Om op eene eerlyke wyze door de wereld te komen; heb ik deze Kinderen onderwys gegeven. *(met drift.)* Voor Geld! — Ja! Nadat men my eerst door onverdiende weldaaden hadt verplicht; — En onder belofte van geheim! — Want ben ik geen Edelman en Officier? En ben ik niet verlaagd zo het bekend wordt? — Het is een Burgerlyk beroep, en ik heb niets dan de Rede en myn Plicht voor my om my te verschoonen. — Maar van myne Mede-Officieren Geld te leenen, en, wanneer zy het weerom vorderen, hen voor den Degen te eischen; Grof te spelen om grof te bedriegen; En het snood genoomen Geld in ongeregeldheden door te brengen, dat zou myn adel of rang van Officier niet benadeelen, omdat dit zo ongewoon niet is onder hun die dezen rang bekleeden.

DE BARON.

Kort en klaar! Gy kunt Sophie niet trouwen?

DE VAANDRIG.

Ach konde ik het! De Engelen zouden myn geluk betyden.

DE

DE BARON.

Dan zyt gy getrouwd?

DE VAANDRIG.

Ik? Getrouwd?

DE BARON.

En laag — onwaardig — getrouwd? — Anders behoefde gy daar zulk een geheim niet van te maaken.

DE VAANDRIG.

Heer Baron! Waar wil dit heen? — Ik getrouwd? En ik nam uwe Dochters hand aan.

DE BARON.

Om dat gy misfchien hoopte u van de andere door gene gift los te maaken.

DE VAANDRIG.

Heer Baron! Al myn Bloed kookt, dog ik zal my bedwingen. — Spreek! Hoe, en waarby, wilt gy dat ik u betuige, dat uw vermoeden ongegrond is? — Maar alle myne betuigingen zyn vergeefs! — Gy twyfelt aan myne eer, en die geene eer heeft, kan ook geen Godsdienst hebben, en dan houdt alles op.

DE BARON.

Waar toe betuigingen? Ik vorder gegronde redenen nwer tegenwoordige weigering; Anders houde ik my gehoond.

DE VAANDRIG.

Kan ik die geven? — Verg het my niet! —

Nog

Nog eenige dagen slechts geduld! — Het zal 'er uit; Dat verschriklyk geheim! Het zal 'er uit. Of deszelfs gewicht zal my verpletten.

DE BARON.

Had ik nu niet zo veel Menschen-kennis, zou de knaap my, de Duivel haal! wel willen wys maaken, dat hy een eerlyk Man ware.

DE VAANDRIG.

De Knaap? Maatig u, of. . .

DE BARON.

Maatigen? Na zulk eene belediging! Uwe liefde tot myne Dochter schein levendig en vuurig; Myne dwaaze goedhartigheid biedt u Haar aan; Gy bewiligt daarin met tekenen van de uiterste vreugde; En nu. . .

DE VAANDRIG.

Hoe zoudt gy my beklagen, zo gy de reden wist!

DE BARON.

Daar is in Hemel of op Aarde geene reden te vinden om zulk eene handelwyze te verschoonen.

DE VAANDRIG.

Weet gy, wat een Eed is?

DE BARON.

Een Waterblaas in zulk een mond als de uwe!

DE VAANDRIG, (*stil.*)

„ Myn God geef my gelatenheid! Mynheer!

DE

DE BARON.

Nu moet ik denken, dat ik niet altyd by myne zinnen, ben; Zulk een Mensch wilde ik myne Dochter geven, die zig niet schaamt een geringe handteering te oeffenen, en ter zelfder tyd uit een point d'honneur weigert zyn Generaal een goed woord te geven, om op eene eerlyke wyze door de Wereld te komen.

DE VAANDRIG.

Ik moet gaan.

DE BARON, *(hem sluitende.)*

Die eenen ouden Zoldaat durft beschimpen, die eer Buspoeder rook eer de Vlasbaard tanden in den mond hadt.

DE VAANDRIG.

Ten laatsfen maale! Vergeet niet dat ik Officier ben.

DE BARON.

Een Schurk zyt gy; Geen Officier.

DE VAANDRIG, *(trekt woedende den Degen.)*

God in den Hemel! ——— Satisfactie! Elendige! ——— Of. . . .

DE BARON.

Snoodaart! Gy zult die hebben! Gy zult die hebben! *(Hy loopt schielyk in het Kabinet.)*

ACHTSTE TOONEEL.

DE VAANDRIG alleen; (*Hy werpt, na een oogenblik beraad, den Degen weg.*)

Groote God! Wat hebt Gy gedaan! — Rampzalige! — Den Man uit te daagen, voor wien gy uw leven moest waagen! — Konde ik ten minsten.... Ja! Ik kan het; — Myn Leven is hier een onvermydelyke offerhande. — Ik zal.... (*Hy zet zig aan Tafel en schryft; waarna hy zyn Degen weder in de hand vat.*)

NEGENDE TOONEEL.

DE VAANDRIG, DE BARON, *in een Fransch uniform met een ontblooten Degen in de hand.*

DR BARON.

Hier ben ik! — By God! In dit leven zult gy nooit van zulk een braaf Zoldaat, als ik geweest ben, vruchtloos voldoening vorderen; Gy....

DE VAANDRIG.

Onthoud u van alle verdere belediging; de Degen, geene woorden moet nu de zaak beslissen. — Maar zo 'er de minste aandoening van Menschenliefde in uwe Ziele werkt, zo vergun my vooraf ééne bede.

DE BARON.

Verweer u, zeg ik, of....

DE VAANDRIG.

By alles wat heilig is ik zal vechten; — Maar
niet

niet eer — (Hy legt zyn Degen op Tafel) voor dat gy my myne bede vergunt zult hebben.

DE BARON.

Nu, voor den Duivel! Wat hebt gy te vragen?

DE VAANDRIG.

Gy zyt ryk. Aan myn leven hangt het leven van eene ongelukkige Vrouw, die zonder my van honger fterven moet. Schryf uwen naam onder dezen Wisfelbrief; En, byaldien ik valle, zo bezorg denzelven daar hy behoort.

DE BARON, (op een woedenden toon.)

Durft gy my op nieuws beschimpen, verachtelyke Kerel! — Zoude ik uwe Byzit na uwen dood onderhouden?

DE VAANDRIG.

De Wisfel blyft in uwe handen; Vindt gy de perfoon, ter welker faveure dezelve houdt, niet uw innigst medelyden, ja uwe hoogfte achting, waardig, zo verfcheur den zelve. —

DE BARON.

Ik zie wel waar gy heen wilt? — Vat uwen Degen op, zeg ik.

DE VAANDRIG.

Niet voor dat gy dezen Wisfel ondertekend hebt! — Stoot toe! — Vermoord my zo gy wilt. — De bedoelde perfoon zal u alles ophelderen. — Het berouw zal te laat komen!

DE BARON.

Gy zoekt my den Degen te doen opfleken; Maar dat zal u niet gelukken. Neen, zo waar als ik leef, niet! — Geef dan uw Wisfel, ik zal onderteeken, en wy zullen slaan. (*Hy ondertekent den Wisfel.*)

DE VAANDRIG.

Daar is het adres, aan 't welk dezelve, in geval van nood, moet bezorgd worden. Berg het een by het ander.

DE BARON, (*leest.*)

„Aan Mevrouw Hollbein in de roode Straat, in „de Dolfyn, de vierde verdieping.”

DE VAANDRIG.

Beloofst gy my, zo ik blyve, alles stiptelyk na te komen?

DE BARON, (*na een oogenblik peinzens.*)

Ja!

DE VAANDRIG.

God zy getuige, en richte tusfchen ons!

DE BARON, (*het Adres nader beschouwende.*)

Dat is dichte by.

DE VAANDRIG, (*vat den Degen op.*)

Nu ter zaake,

DE BARON.

En die Vrouw kan my alles verklaaren?

DE VAANDRIG.

Nu uw Degen, oude Zoldaat! Verdedig u tegen den Vlasbaard, die billyk voldoening vordert.

DE BARON.

Nog eerst een woord ter opheldering!

DE VAANDRIG.

Geene syllabe meer!

DE BARON.

Waarom zou die Vrouw niet van stonden aan de bedoelde opheldering.....

DE VAANDRIG.

Geen antwoord meer dan met den Degen, oude Zoldaat!

DE BARON.

Dood en Duivel! (*Hy stelt zig in staat van rechten; de Vaandrig loopt woedende op zyn Degen aan, welken hy met alle mogelyke vaardigheid te rug trekt.*) God in den hemel wat is dat?

DE VAANDRIG, (*zig weder in postuur stellende.*)

Nu oude Zoldaat! ——— Alreeds schaak mat?
——— Stoot toe!

DE BARON.

Wat zit u in den kop Jongeling! Wilt gy my tot een Moordenaar maaken?

DE VAANDRIG.

Gebruik uwen Degen, oud Zoldaat! Geene discoursen!

DE BARON.

Nog eens! Zoekt gy my, voor alle de liefde, die ik u getoond heb, tot een Moordenaar te maaken?

DE VAANDRIG.

De Vlasbaart, die nog geene tanden hadt toen gy het Buspoeder hebt geroken, zal u een latten bloed-aart noemen, zo gy niet terstond pointeert.

DE BARON.

Noem my zo gy wilt; Gy kunt my thans niet meer driftig maaken; Myne dwaasheid is voorby, en de uwe zal ook eerlang wyken. — Wees myn Zoon! Vertrouw my uw verdriet, het zal ook het myne zyn.

DE VAANDRIG, (*den Degen wegwerpende.*)

Dat is onweérstaanbaar!

DE BARON.

Zelfs zonder Sophie zult gy myn Zoon zyn; Ik zal voor u doen wat eens een Vreemdeling voor my gedaan heeft; Ik vergeef gaarne uwe drift, verschoon de myne; en vertrouw my uwe kwelling.

DE VAANDRIG.

Dat kan ik niet doen; Ik ben door een eed gebonden!

DE BARON.

Dien hebt gy reeds verbroken; Ik weet de persoon te vinden, die my alles verklaaren kan.

DE VAANDRIG.

Om Gods wil, geef my het papier, dat u niet meer aangaat!

DE BARON.

Neen! Zo waar, als ik myne Ziel lief heb, wil ik u gelukkig zien.

DE VAANDRIG.

My gelukkig?

DE BARON.

Zo gelukkig als het in myn vermogen is u te maaken. — Laat my uw Geheim weten! Noem my Vader! Verzacht myn Lyden; — Een Lyden, dat ik my zelve moet verwyten!

DE VAANDRIG, (*zyne hand vattende.*)

Ja, myn Vader! Gy zult alles weten; Ik aanvaarde uwe edelmoedige aanbieding; Ik wil aan uwe Liefde beantwoorden! — Maar ach! — Ach! Hoe gaarne zoude ik alle kinderplichten jegens u betrachten, konde ik; — Mocht ik! Ware ik alleen! Had ik alleen uwe Liefde noodig! — Verg my niet iets meer te zeggen! — Nog eens! Ik kan niet; Ik mag niet! — Voor my is de dood het eenigste geluk; Want zonder Sophie.....

DE BARON.

Spreek! Spreek! Zy kan misfchien nog de uwe worden.

DE VAANDRIG.

Nooit! De schriklykste vloek scheidt my voor eeuwig van Haar.

DE

DE BARON.

Wiens Vloek?

DE VAANDRIG.

Van die perfoon, om welker wil gy my van een heimelyken Minnehandel hebt beschuldigd; Om welker wille ik schulden heb gemaakt; Om welker wille ik geneesmiddelen te borg heb moeten kopen; Om welke te onderhouden ik voor geld onderwys heb moeten geven; — Die perfoon, Mynheer! die perfoon — is myne Moeder! — En haare vloek sbeurt my voor eeuwig van Sophie.

DE BARON, (*het Adres nalezende.*)

Mevrouw Hollbein?

DE VAANDRIG.

Een valsche naam!

DE BARON.

En gy wilde sterven om haar gelukkig te maaken? — Verkeerd, woest, mensch! — My wilde gy een Moordenaar maaken? — Aan den rand des Grafs myne schuld vermeederen? — Myn Lyden nog meer verzwaaren?

DE VAANDRIG.

Myn Vader!

DE BARON.

God vergeeve het u! — Dat zyn de gevolgen van uw zogenaamd Point d'honneur! — Reeds

overlang hadt gy myn vermogen met my deelen kunnen. — Maar mischijen..... Neen! Dat is onmogelyk! — Gy schaamt u uwer Moeder niet?

DE VAANDRIG.

Aanhoor de geschiedenis myns levens. — Myn Vader stierf vóór myne geboorte. Sints den tyd, dien ik my herinneren kan, heeft myne Moeder, door haarer handen arbeid zigzelven en my kommerlyk onderhouden. Een oud arm Officier, met wien wy in één huis woonden, was onze eenigste Vriend; Aan hem moet ik het dank weten, dat ik zo jong in den dienst ben gekomen. — Kort na zyn dood wierdt ons Regiment naar een anderen oord verlegd. — Myne Moeder, die de onmogelykheid inzag om Haar zelve, en My, eenigzins overeenkomstig onze geboorte te onderhouden, vorderde van my, dat ik haar niet meer Moeder zoude noemen; Zy zelve verwisfelde haaren naam met dien van Hollbein, en volgde my van het eene Guarnisoen naar het andere. Op die wyze sukkelde wy in de uiterste bekrompenheid voort, tot dat de laatste oorlog uithorst, en ik genoodzaakt was my van haar aftecheiden. Ziek verliet ik haar, en ziek vond ik haar weder. De weinige buit, welken ik met eer in 't Veld gemaakt had, stelde my in staat om haar, nu twee jaaren geleden, herwaards te brengen; — (weenende) Sedert heeft de ongelukkige Vrouw zelden haar Bed verlaten. — Ik leerde u, myn Vader, by den Hofraad Brenner kennen, en wierd eindelyk, door uwe verplichtende aanbieding, uwe Huisgenoot. — Ik bemindę Sophie van het eerste oogenblik af, dat ik
haar

haar zag, maar ik was nooit vermetel genoeg my met uwe toestemming te durven vleien. Gy verraste my daar mede; Gy zaagt myne vreugde, myne verrukking. — Ik vlieg naar myne Moeder; Maak haar myn geluk bekend; — Maar, o Hemel! Zy valt in oomacht, en, toen zy weder by haar zelve kwam, verboodt zy my, met de sterkste betuigingen, om ooit of ooit aan een Huwelyk met Sophie te denken. — Ik was wanhoopig; Wierp my aan haare voeten; Smeekte om de reden van dit afgrysklyk verbod te mogen weten; — „Na myn dood zult gy het te weten komen, sprak zy, en gy zult my daar voor zegenen!” Meer wilde zy niet zeggen.

DE BARON.

Vervloekt! — Zonder de reden te melden? — Het moet haat tegen My zyn! — Uit hoofde van myne gewaande hardheid.

DE VAANDRIG.

O God! Hoe elendig ben Ik! — Hier eene Moeder op den rand des graf; — Daar eene Sophie, welke ik onuitspreeklyk bemin! — Hier de vloek eener Moeder, die my voor eeuwig van haar scheurt; — (*des Barons hand vastende*) Daar de liefderyke poogingen van een edelmoedigen Weldoener, die de traanen des kammers van myne wangen wil afdrogen, — en het niet vermag!

DE BARON.

Kom aan! — Ik zal uwe Moeder gaan zien, en haar overhaalen om. . . .

DE VAANDRIG.

Neen, Mynheer! Het gezicht van een vreemd Heer, — van een Heer als Gy — zoude haar een al te sterken schok veroorzaaken; — En myn eed. . . .

DE BARON.

Gaa gy dan na haar toe; En ontdek haar, dat gy dien eed verbroken hebt; — Dat gy hem op eene edele wyze verbroken hebt. — Dring haar om u de reden van haaren tegenzin tegen het Huwelyk te melden; — Zeg haar, dat ik u, zelfs zonder dat Huwelyk, als myn Zoon beschouw; — Zeg haar, dat, zo myne gewaande hardvochtigheid my haatelyk by haar gemaakt heeft. . . . Hier in zullen my veele behoefstigen recht doen; — En myne vertrouwdste Vrienden zullen voor my getuigen, dat ik het my sints verscheiden jaaren tot myne eenigste bezigheid gemaakt heb het leet van anderen, zo veel mogelijk, te verligten.

DE VAANDRIG, (*zyn Degen opstekende.*)

Ik gaa; En zal alles aanwenden wat in myn vermogen is, om dit wreed geheim uit te vorschen. — Gy, myn Vader! Gy, die de kinderlyke liefde wilt beloonen, houd uwe belofte in gedachten! — Aan deze zyde van het graf; — In deze Wereld; — Is voor my maar één geluk; — En dat is het bezit van Sophie.

TIENDE TOONEEL.

DE BARON, *alleen; (heen en weder wandelende.)*

Veracht! Gehaat! Omdat ik my niet wil laten beftelen; — Dat is onverdraaglyk! — Dan werp ik, in Gods naam, het masker liever weder af, en laat my op nieuws uitplukken! — Edele Jonge! Voorbeeld van Kinderlyke Liefde! — Een dankbaar Kind is Gods dierbaarste zegen op Aarde! — Mifchien zoude ik ook... Ik booswicht! Ik? — Dog ik heb evenwel ook menfchen, die my steeds lief hebben en eeren zullen; — Ik ben gelukkiger dan ik verdien.

ELFDE TOONEEL.

DE BARON, JUFFROU DALEM.

JUFFROU DALEM.

Geheel alleen, Heer Baron? — Maar hoe? Welk een gewaad?

DE BARON.

Kom hier, Juffrouw Dalen; Vertel my onbewimpeld, wat men in de Stad van my zegt?

JUFFROU DALEM.

Alles goeds, en allen lof.

DE BARON.

Dat is niet waar; Gy wilt vleien, en gy liegt.

JUFFROUW DALEM.

Mynheer!

DE BARON.

Zeg my de waarheid, zo gy u aan myne gunst laat gelegen zyn.

JUFFROUW DALEM.

Een mensch zyn eigen waarheid te zeggen! 't Is byster veel gewaagd.

DE BARON.

By my niet. — Zegt men niet, dat ik een hardvochtig, onbarmhartig, man ben?

JUFFROUW DALEM.

Zo gy my de waarheid beveelt te zeggen, ja, Mynheer!

DE BARON.

Men doet my onrecht; Ik houde my slechts zo.

JUFFROUW DALEM.

Maar zo veele jaaren lang u zo te houden!

DE BARON.

Omdat ik zo deerlyk bedrogen ben; — Omdat slimme schurken misbruik van myne barmhartigheid maakten; — Zy smeeden zelden hunne aanslagen tegen de beurs van eenen Hardvochtigen! — Ik ben inderdaad goeðhartig. — Mischien al te goeðhartig.

JUFFROUW DALEM.

Amen!

DE BARON.

Durft men my zelfs niet voor gierig uitmaaken?

JUFFROUW DALEM.

Ja, Heer Baron.

DE BARON.

Het is niet waar; Dat kan myn Boek getuigen.

JUFFROUW DALEM, (*fil.*)

„Het ware beter dat dit getuigenis door menschen
dan door een Boek gegeven wierdt!” — Gy be-
grypt wel, Mynheer, dat ik niet uit my zelve spre-
ke; Ik verhaal slechts?

DE BARON.

Maak u niet verlegen. — Zegt men ook niet,
dat ik onrechtvaardig ben?

JUFFROUW DALEM.

Dat heb ik nog nooit gehoord.

DE BARON.

God dank! — Maar men zegt evenwel, dat de
Beurs by my, zelfs voor de grootste elende, altyd
gesloten is?

JUFFROUW DALEM.

Ja, Mynheer.

DE BARON.

Al weder valsch! Myn Boek! Myn Boek!

JUF.

JUFFROUW DALEM, (*fil.*)

„Dat nooit in 't licht verschynen zal!” Het is moeilyk eens anders Boeken te lezen; Dat moesten de menschen toch begrypen.

DE BARON.

Men zegt zeekerlyk ook, dat ik grillig, en wonderlyk, ja zomtyds geheel verward in myne gedachten, ben?

JUFFROUW DALEM.

Ja, genadige Heer!

DE BARON.

Dat kan waar zyn, maar nooit tot iemands nadeel.

JUFFROUW DALEM.

Zo gy het my niet kwalyk nemen zoudt, Mynheer....

DE BARON.

Wel nu, spreek op!

JUFFROUW DALEM.

Zoude ik u op dit oogenblik aan eene verwarring van gedachten herinneren. — Uwe Uniform....

DE BARON.

Gy hebt gelyk! Ja! Ik zal het weder uittrekken; Het was door verwarring van gedachten, dat ik het aantrok.

JUFFROUW DALEM.

En uwe bloote Degen op Tafel!

DE

DE BARON.

Uit dezelfde oorzaak.

JUFFROUW DALEM.

Zal ik uwe Japon hier haalen?

DE BARON.

Neen! Gy zoudt zelve verward kunnen zoeken, en die niet vinden. — Ik gaa hem aandoen. (*Hy neemt zyn Degen en gaat in 's Kabinet.*)

TWAALFDE TOONEEL.

JUFFROUW DALEM, *alleen.*

Zo veele jaaren zulk eene Rol te spelen? — Is zonderling! — Ondertusfchen heb ik hem nooit zo helder gezien als tegenwoordig. — De Hemel geve, dat het van duur moge zyn! — En dat de mildheid van het Boek dan eindelyk ook aan ons eens moge blyken!

DE RTIENDE TOONEEL.

JUFFROUW DALEM, SOPHIE.

SOPHIE.

Is de Vaandrig al lang weg geweest?

JUFFROUW DALEM.

Omtrent een vierendeel uurs.

SOPHIE.

Lieve Dalem! hebt gy niet kunnen ontdekken...

JUF

JUFFROUW DALEM.

Wat? — Spreek op.

S O P H I E.

O! gy verstaat my immers wel; — Hoe myn
Vader jegens hem gezind is?

JUFFROUW DALEM.

Ik denk; Heel wel.

S O P H I E.

God dank! Maar waar steunt uw gevoelen op?

JUFFROUW DALEM.

Omdat ik uwen Vader in langen tyd zo gul en vro-
lyk niet gezien heb. Hy heeft my laten oplezen, hoe
het Publiek over hem dacht? En hy toonde veel be-
lang in deszelfs gevoelens te stellen.

S O P H I E.

Ja dat is een gunstig teken! — Niet waar,
lieve Dalem?

JUFFROUW DALEM, (*laghende.*)

Ja daar houde ik het ook voor. — De gehele
winkel zal mischien zo gevaarlyk niet zyn als wy
denken.

S O P H I E.

Dat heb ik altyd geloofd.

JUFFROUW DALEM.

Hy heeft u evenwel gezegd, onderstel ik, dat hy
nooit de uwe worden kan?

So.

S O P H I E.

Juffrouw Dalem, gy zyt onvriendelyk! — Ik had byna gezegd, kwaadaartig!

J U F F R O U W D A L E M.

Hoe zo?

S O P H I E.

Eerst wakkert gy myne hoop op, en straks daarna slaat gy dezelve plotfelyk neder. — Ik moet het rechte bescheid daarvan hebben; En gaa eens vernemen.....

V E E R T I E N D E T O O N E E L.

J U F F R O U W D A L E M, S O P H I E, D E D O C T O R.

D E D O C T O R.

Gehoorzaame Dienaar, Dames. — Waar is de Heer Baron?

J U F F R O U W D A L E M.

In zyn Kabinet.

D E D O C T O R.

Hoe vaart hy thans?

J U F F R O U W D A L E M.

Heel vrolyk; Maar de Hemel weet, waar zyne gedachten waren? — Hy hadt zig in de verwarring zynere verbeelding zynen ouden Zoldaaten stand herinnerd, en een Uniform aangetrokken.

D e

DE DOCTOR.

Een Militair Uniform?

JUFFROUW DALEM.

Ook lag een bloote Degen voor hem. — Waarschynlyk heeft hy den Vaandrig zyne vroegere heldenstukken willen wyzen.

DE DOCTOR.

Dat is niet goed! (*Hy wendt zig naar het Kabinet.*) Ik moet hem zien.

JUFFROUW DALEM.

Daar komt hy al aan.

VYFTIENDE TOONEEL.

JUFFROUW DALEM, SOPHIE, DE DOCTOR,
DE BARON.

DE BARON.

Ha! Zyt gy hier Doctor!

DE DOCTOR.

Hoe bevindt gy u tegenwoordig?

DE BARON.

Wel; Heel wél; Veel heter dan sints langen tyd.

DE DOCTOR, (*stil tot den Baron.*)

Hoe is uw gesprek met den Vaandrig afgelopen?

DE BARON, *(fil tot den Doctor.)*

Op eene zonderlinge wyze. *(Daar wordt aan de Kamerdeur geklopt.)* Treed binnen.

ZESTIENDE TOONEEL.

JUFFROU DALEM, SOPHIE, DE DOCTOR,
DE BARON, DE OVERSTE.

DE BARON, *(fil.)*

„Dat bezoek had ik wel kunnen ontbeeren.”

DE OVERSTE.

Uwe gehoorzaame Dienaar, Dames en Heeren.

DE BARON.

De uwe, Heer Overste.

DE OVERSTE.

Mag ik u vragen, hoe het met uwe gezondheid is?

DE BARON.

Heel wel.

DE OVERSTE.

Is de Vaandrig niet t'huis?

SOPHIE.

Neen.

DE BARON, *(fil.)*

„De Drommel geeft den Man alle die vragen in.”

DE OVERSTE.

Dat is jammer; Ik had hem nieuwigheden te vertellen, die hem bekoren zouden.

DE BARON.

Zo?

DE OVERSTE.

Weet gy al, wie de verborgen weldoener van den Vaandrig is?

DE BARON.

Neen.

DE OVERSTE.

Hoe! Gaat de Doctor ook met Uzo bedekt om? —
(Tot den Doctor.) Praat my maar eens weder van die Bloedverwanten in Zweeden.

DE DOCTOR.

Hoe zo? Hebt gy nadere berichten?

DE OVERSTE.

Ja! Ik ken den Weldoener uit zynen Commissio-
nair; En die zyt gy.

DE BARON.

En wie is de Weldoener?

DE OVERSTE.

De Geheimraad van Wilner.

DE BARON.

Inderdaad?

DE

DE OVERSTE.

Zeer zeker.

DE BARON.

Gy moet het zeer slim overlegd hebben om daar achter te komen.

DE OVERSTE.

Och neen! Het is zeer eenvoudig.

DE DOCTOR.

Dat geloof ik ook; Zulke Nieuwjes lopen gemeenlyk van zelve in den mond!

DE OVERSTE.

Juist zo Doctor! Gy herinnert u, Heer Baron, dat ik naar de Assemblée by den Generaal ging, toen ik u verliet?

DE BARON.

En gy herinnert u, Heer Overste, dat ik niet zeer voor het vragen ben in de Gezelschappen.

DE OVERSTE.

Door vragen moet men 'er achter komen. — Op de Assemblée zag ik den Geheimraad druk in gesprek met den Generaal; Ik voegde my zo dicht by hen als ik konde; En hoorende, dat het den Vaandrig betrof, mengde ik my in het gesprek. — Inderdaad, Heer Baron! Geen Vader kan de belangen van zyn Zoon yveriger ter harte nemen dan de Geheimraad toonde die van den Vaandrig voor te staan. — Ik voegde daar myne beden by; — In 't kort, de Generaal gaf ons zyn woord, dat hy Luitenant zou worden.

DE BARON.

Zo! Zo! En daar uit besluit gy, dat de Geheimraad de onbekende Weldoener is?

DE OVERSTE.

Gedeeltelyk; Maar ik heb nog een krachtiger bewys. Na eenige andere redenen verhaalde ik de Historie van de onbekende weldaad; De Geheimraad vroeg met een toon van bevreemding; Is de Vaandrig in zulke ongunstige omstandigheden? — „ Gy „ zyt de Man!” zeide ik; Hy wierdt rood; En ik was meester van 't Geheim.

DE BARON.

Omdat hy rood wierdt?

DE OVERSTE.

Ja maar die tyd en wyze van rood worden!

DE BARON.

Hier by valt my eene Historie in, die ik eens in vroeger tyd gehoord heb. — Zeker Jongman wierdt van dieffstal beschuldigd en voor 't Gerecht gesteld. Hy onkende standvastig daar deel aan te hebben, en men kon hem niets bewyzen. De Voorzitter in dit Gerechtshof, wiens gelyke in bekwaamheid nog moet geboren worden, sprak tot de overige Rechters; Laat my begaan, myne Heeren; Ik zal hem wel brengen daar hy wezen moet. — Hoor Knaap! vervolgde hy tot den Gedaagden, met een forsche stem, om hem schrik aan te jagen; Al uw onkennen is vergeefsich; Uwe Medeplichtigen zyn reeds gevat, en hebben u aangegeven als Deelgenoot in de

de huisbraak; Alles is bewezen; Daarom beken maar schielyk. — De aangeklaagde ontzette de zig en wierdt rood. — Schryf op, Heer Sekretaris, riep de President, hy is rood geworden, en dus overtuigd. De Aangeklaagde antwoordde; Dewyl dan al myn ontkennen vruchtloos is, zal ik u de waarheid melden, myne Heeren, en ik zal zelfs meer bekennen dan myne beschuldiging medebrenge. — Ik ben niet alleen een dief, maar ook een Moordenaar. — En wilt gy weten wie my in het een en ander behulpzaam is geweest? Wie byzonderlyk de bende by onze laatste huisbraak heeft aangevoerd? — Het was Mynheer de President; Die was ons Hoofd. — De President ontzette de zig, en wierdt rood. — Schryf op, Heer Sekretaris, riep de Aangeklaagde, de President is rood geworden, en dus overtuigd. — Het gevolg was even onwederspreeklyk als te voren: Ondertusfchen wierdt de Jongman, na behoortlyk onderzoek, onschuldig bevonden, en met alle eer ontlagen. — Dus zoude het wel schynen, Heer Overste, dat het rood worden op zig zelven niet altyd een volkomen bewys uitlevert.

DE OVERSTE.

Dat is een aartig voorvalletje; — Dat zal my op verscheiden Assemblées goede diensten doen. (*Hy ziet op zyn Orlogie.*) De Vaandrig blyft my te lang weg; Ik moet nog gaan soupeeren by den Graaf Dasefeld. — Uw gehoorzaame Dienaar.

ZEVENTIENDE TOONEEL.

JEFFROUW DALEM, SOPHIE, DE DOCTOR,
DE BARON.

DE BARON.

Hy gaat enkel weg om het Historietje terstond weder aan de Man te brengen.

DE DOCTOR.

Een zonderling Karakter!

DE BARON.

Hy is een Man naar de Wereld; En die Lieden hebben eigenlyk geen Karakter.

DE DOCTOR.

Wat zegt gy van de bevordering van den Vaandrig?

DE BARON.

Ik hoop, dat hy dezelve zal kunnen weigeren.

SOPHIE.

Lieve Vader! Gaan wy niet haast naar Buiten?

DE BARON.

Hoe zo?

SOPHIE.

Ik verveel my langs hoe meer in de Stad.

DE BARON.

Meisje! Meisje! Gy zyt deerlyk gewond.

SOPHIE.

Ik verftaa u niet, lieve Vader!

DE BARON.

Dan mag de Vaandrig het u verklaaren! — Daar komt hy.

A G T T I E N D E T O O N E E L.

JUFFROUW DALEM, SOPHIE, DE DOCTOR,
DE BARON, DE VAANDRIG.DE VAANDRIG, (*Den Baron omhelzende.*)

Myn Vader!

DE BARON.

Nu, myn Zoon!

DE VAANDRIG.

Uw Zoon! — Zult gy my dien dierbaaren naam nooit weder ontnemen?

DE BARON.

Nimmermeer.

DE VAANDRIG.

Ik heb 'er een heilig recht op.

DE BARON.

Gy zult het ook behouden. — Beantwoord 'er maar aan door een kinderlyk vertrouwen! — Gy weet nu waarfchynlyk. . . .

DE VAANDRIG.

Ik weet alles; — Maar hoe zal ik het ontdekken? Zo gy my eens weder verftiet? —

DE BARON,

Zo waar ik leef, ik verftaa u niet.

DE VAANDRIG.

Wreede Vader! — Gy kondt het van uw hart verkrygen om myne Moeder te verftooten!

DE BARON, *(hem sterk aanziende.)*

Uwe Moeder?

DE VAANDRIG.

Ja! Gy kondt het van u verkrygen Haar aan de Armoede, de Elende, de Schande, over te geven! My Eafterd te maaken!

DE BARON, *(zeer verbaasd.)*

Groote God! Zou Karolina nog leeven?

DE VAANDRIG.

Zy leeft. — Zy vordert door my, haaren Zoon, recht van U; Zy vordert herftelling haarer eer. — De eenigfte vergoeding voor een twee-en-twintig jaarig lyden!

DE BARON, *(beevende.)*

Karolina leeft?

DE DOCTOR, *(met Juffrouw Dalem den Baron in een Armstoel zettende.)*

Heer Vaandrig! Voorzichtig! — Dit bericht ...

DE

DE VAANDRIG.

Ik kan uw Zoon niet zyn, zo myne Moeder uwe Gemalin niet is! — Geef ons beiden wat gy ons verschuldigd zyt; Of volhard in uwe ongerechtigheid, en geef niets.

DE DOCTOR.

Bedaard, Heer Vaandrig! — De Heer Baron is reeds te sterk gefchokt.

DE BARON.

Doctor! Het is een droom!

DE VAANDRIG.

Ha! Wreede! Gy kunt nog niet besluiten? — Welaan hoor dan myne Moeder spreken; En zo uw hart dan nog den drang der Natuur weêrstaat, zo ruk het uit uwen boezem! Het is geen menschelyk hart.

DE DOCTOR.

Heer Vaandrig!

DE VAANDRIG, (*haalt een gesloten Brief en een open papier uit zyn zak, en leest het laatste.*)

„ Om eene verschriklyke Echtverbindtenis te voor-
 „ komen, en myn Zoon voor wanhoop te bevryden,
 „ zende ik u den Brief, welken ik geschikt had om
 „ eerst na myn dood te worden overgeven.” (*De*
Vaandrig opent den Brief en leest.) „ Die u de-
 „ zen Brief brengt, Wreedaart, is uw Zoon; —
 „ De Zoon van uwe Karolina! Laat uwe woede
 „ met myn leven een einde nemen! Herstel een Naam

„ en eene Familie, die gy voor de Wereld gefchand-
 „ vlekt hebt, in haare eer; En geef uwen Zoon zyne
 „ billyke rechten weder. — Vaar wel! —
 „ Kan het tot uw geluk dienen, zo weet, dat ik
 „ nooit heb nagelaten den Albestierder om zynen
 „ zegen over u te smeeken; En dat het aandenken
 „ aan die liefde, welke ik u eens heb toegedragen,
 „ nu nog alle tegenstrydige aandoeningen weert uit
 „ het hart van

„ Uwe KAROLINA VAN HARRWITS.”

DE BARON, (*Springt op, en valt den Vaan-
 drig om den hals.*)

Myn Zoon! Myn lieve Zoon! — Aanftonds my-
 ne kleeren! — Ik vlieg naar Karolina. —
 Naar myne Karolina! — Myne kleeren!

DE VAANDRIG.

Dan erkent gy ons?

DE BARON.

Wat erkennen? Ik heb u altyd erkend. — Ter-
 stond naar uwe Moeder! — Zy moet weten,
 dat ik fints dat fnoed en ongelukkig uur nooit een
 oogenblik rust genoten heb. — Zy moet dat we-
 ten, en zy zal my alles vergeven.

DE VAANDRIG.

Gy erkent ons? — o Myn Vader!

DE BARON.

In Gods naam helpt my! Ik moet haar gaan zien.

DE

DE VAANDRIG.

Men moet haar voorbereiden tot dat bezoek; Ik vrees anders, dat die sterke aandoening...

DE DOCTOR.

Gewisfelyk! De Vaandrig heeft gelyk; De Vrouw is ziek en zwak; Dat bezoek konde haar doodelyk zyn; Gy moet het tot morgen uitstellen.

DE BARON, *(in zyn Stoel nedervallende.)*

Zy is ziek! Arme, ongelukkige, Vrouw.

DE DOCTOR, *(half luid, tot den Vaandrig.)*

Heer Vaandrig! Uwe driftigheid hadt den Baron ook ten hoogsten nadeelig kunnen zyn; Hy was niet besluitenloos, maar de vreugd overmande hem.

DE VAANDRIG.

Ach! Ik onvoorzichtige! God vergeve my!

SOPHIE, *(op een droevigen toon tot den Vaandrig.)*

Gy zyt dan myn Broeder!

DE VAANDRIG, *(op denzelfden toon.)*

Ja myn lieve Zuster,

DE BARON.

Karolina leeft! — Doctor! Doctor! Myn hoofd is geheel verward. Die vreugde is te sterk.

DE

DE VAANDRIG.

DE DOCTOR.

Ik dank God, dat gy u nog zo wél bevindt.

SOPHIE, (*steeds wat droevig.*)

Ik verzoek uwe Vriendschap.

DE VAANDRIG, (*eveneens.*)

De innigste Broederliefde zy u toegewyd!

DE BARON.

Zo veel vreugde te gelyk! — Nu leef ik
zeekerlyk niet lang meer!

DE DOCTOR.

Nog lang ten troost en vreugde van uw gezin! —
Of de zegeningen en gebeden van zo veele Armen,
die gy gered hebt, zouden niet wel aangeland moeten
zyn.SOPHIE, (*als te voren.*)Myn hart heeft het my altyd wel gezegd, dat ik
met u verwantschap was.

DE VAANDRIG.

Ook myn hart zeide my....

DE BARON.

Dat zy uwe Vrouw worden zoude? — Dat
zal zo zyn, myne Kinderen! Binnen veertien dagen
viert gy uwe Bruilof.

SOPHIE.

Met myn Broeder?

DE

DE VAANDRIG.

Met myne Zuster?

DE BARON.

Gy waart myne Dochter niet, Sophie; Nu eerst zult gy het worden.

SOPHIE, (*vrolyk.*)

Ik was uwe Dochter niet?

DE VAANDRIG.

Zyt gy dan niet in Frankryk getrouwd?

DE BARON.

Neen myn Zoon.

DE VAANDRIG.

Dat heeft myne Moeder evenwel altyd geloofd.

DE BARON.

Ik heb uwe Moeder altyd als myne rechtmaatige Gemalin beschouwd; Maar hoor het geval. — Terwyl ik geheel Duitschland doortrok, om myne Karolina weder te vinden, kwam ik in een Dorp, alwaar ik een Boerenstulp in lichterlaeije vlammen vond; Ik sprong van myn Rydtuig; hielp redden wat ik konde; en had het geluk van een kind uit het vuur te behouden. En dat kind zyt gy! — Zo als ik u in myne armen had, dacht ik; Dat kind heeft God my gegeven om in hetzelfde het onrecht, dat ik Karolina heb aangedaan, te vergoeden; Uwe arme Ouders, die nu al dood zyn, moesten u zeggen,

gen, dat Ik uw Vader was, en dat ik u slechts by hen ter opvoeding had besteld. God zy geloofd voor dezen inval! Want ik heb eene Schoondochter naar myn harte groot gemaakt.

SOPHIE.

Eeuwig geloofd? — Wat zegt gy Willem?

DE VAANDRIG.

Ja! Eeuwig zy zyne goedheid, en die van onzen Vader, geprezen! Sophie! — Dierbaare Sophie! (*Hy vat haare hand, en valt te gelyk met haar op zyne kniën.*) Uwen zegen myn Vader!

SOPHIE.

Uwen zegen myn Vader!

DE BARON.

Myn Kinderen! Nu zal God ons allen zegenen; Ik kan niet meer.

E I N D E.

